

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

stran 16

NE GRE SAMO ZA PLAČE

Odprte strani

str. 7, 8, 9, 10

Premalo nas je, da bi si
lahko privoščili vse

Temeljna banka Gorenjske

10 ljubljanska banka

GORENJSKA BANKA
FORMULA PRIHRANKA

Čas prenove

Ta čas je »šlager sezone« sindikalna prenova. Razlog zanjo ni le zahteva članstva, ki nima več kaj početi s formalno, neučinkovito in delavcu odtujeno organizacijo, temveč zlasti družbene okoliščine, ko se začnejo razvojna preobrazba v gospodarstvu in spreminjajo odnosi. Ker bo gospodarjenje s kapitalom poslej v rokah poslovnih ljudi, naj bi sindikat ne zamudil priložnosti, da v razmerah tržnega gospodarstva »upravlja« z delovno silo, kjer bi v večji meri prevzel klasično varovalno vlogo, kot jo pozna razviti zahod, s čigar izkušnjami se še preveč sramežljivo spogledujemo. Iskrico sindikalne prenove pa je ukresal tudi pojav neformalnih »sindikatoev« (strojevodij, posojiljemalec), ob katerem so se uradnemu sindikatu zatresle hlače, češ če ne bomo mi poskrbeli za uveljavitev delavčevega razrednega interesa, bo kdo drug.

Zamisel o sindikalni prenovi je sicer hvalevredna. V novo delavsko-razredno organizacijo naj bi se prostovoljno vključevali tisti, ki bi presodili, da jim je članstvo v njej v korist. Sindikat pa bo nudil za delavca zanimiv in mikaven program, kjer bo v ospredju skrb za boljše delovne in življenjske razmere delavcev, zaščita socialno najšibkejših slojev in tistih, ki so iz tehnoloških in ekonomskih razlogov ali spriču delovanja trga delovne sile ostali na cesti, ki bo v mnogo strožjih

tržnih in podjetniških razmerah varoval pravice iz dela in delovnega razmerja (lonček bodo morali primakniti tudi pri kolektivni pogodbi, ki utegne v novih razmerah urejati delovno razmerje tudi v družbenih podjetjih), ki bo solidarno štela stvarkajoče... Če bo program še naprej papirnat ali neučinkovit kot doslej, ga bodo delavci zapuščali in zaščito iskali kje drugje. Kot je bilo ondan slišati iz sindikalnih vrst, si bo moral sindikat, če mu bo pretela konkurenca, presneto prizadevati za delavca. Ena od ta čas aktualnih stvari, ki jo delavci brezkompromisno (kar s stvarkami) zahtevajo, je ustoličenje najnižje plače. Izkazalo pa se je že, da absolutna, kot je, bolj malo pomeni, da bi jo kazalo umeriti po kategorijah. Ta misel napelje na drugo, namreč da bi v organiziranosti sindikata v prihodnje kazalo poudariti stanovsko plat, saj delavce iste stroke družijo več skupnih interesov, laže pa je tudi iskati ekonomsko ceno njihovega delu.

Kot rečeno, misel o prenovi sindikata je nadvse na mestu. Toda s prenovno se ubadajo ljudje, ki že dolga desetletja vztrajajo pri formalnem sindikatu v spregi z oblastjo. V njegovem vrhu sedijo ljudje, ki so po balkanski kadrovske logiki tja zaslili iz drugih organizacij in oblastnih organov. In zato v sindikalno prenovno ne morem čisto verjeti.

D. Z. Žlebir

Učna ura o prometu po ljubljanskih ulicah — Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu uresničuje prve naloge iz programa za izboljšanje prometne varnosti. Na njegovo pobudo je Zveza združenih šoferjev in avtomehanikov Slovenije ob pomoči delovne organizacije Alpetour pripravila 22. marca dopoldan preventivno akcijo »Šolarji v cestnem prometu«. Z dvanajstimi avtobusi so popeljali okrog 600 učencev četrtilih razredov iz gorenjskih osnovnih šol od Kranja do Ljubljane in nazaj. Med vožnjo so jih delavci milice in mentorji prometne vzgoje seznanili s potekom prometa in nevarnostmi v njem. Po prvi taki skupni akciji za gorenjske osnovnošolce so v kranjski osnovni šoli France Prešeren organizirali še pogovor o prometni varnosti na gorenjskih cestah. Več o tem v torkovi številki! (S) Foto F. Perdan

Železarna pod hudim bremenom posojil

Eno leto milejši bančni primež

Kranj, 22. marca — Kreditni odbor temeljne banke Gorenjske je soglašal, da se Železarni Jesenice za eno leto odloži vračanje obrovov za dinarska posojila, najeta za gradnjo prve etape Jeklarne 2, ki zapadejo v plačilo letos, enako pa naj bi se odločile tudi članice bančnega konzorcija, posojilodajalca Železarni.

Takšen sklep ne pomeni, da železarni ne bo treba eno leto vračati niti dinarja od posojil, ampak bodo Jeseničani odplačevali realne obresti na dinarska posojila normalno naprej, vračilo revalorizirane glavnice pa bo eno leto mirovalo. Če upoštevamo samo posojila, najeta za prvo etapo gradnje Jeklarne 2, pri Temeljni banki Gorenjske, prinese enoletni odlog Železarni Jesenice skoraj 5,5 milijarde dinarjev, če pa bodo tako sklenile tudi banke, članice konzorcija (dogovorjeni rok je bil 15. marec), pa bodo obveznosti Jeseničanov še za dodatnih 7,4 milijarde dinarjev nižje. Revalorizirane glavnice zadnjega dne februarja za posojila, ki bi jih morali začeti odplačevati letos, so kar visoke: 49,6 milijarde dinarjev pri Gorenjski banki in 66,9 milijarde pri konzorciju.

Tudi na račun te poteze bo Železarna Jesenice, ki je lani pridela 24,5 milijarde dinarjev izgube, kar je po ocenah vodstva banke in tovarne realno za polovico manj kot leta 1987, letos lažje dihala in premagovala likvidnostne težave. Jeklarne jo je izčrpala. V naložbo je startala skoraj 70 odstotki svojega denarja, sedaj pa je slika obratna. Gorenjska banka ima razumevanje za jeseniško Železarno, ki je med drugim terjala za premostitev težav 28 milijard. Ta prošnja sicer ni bila uslišana, vendar je prihajala pomoč s premostitvenimi sredstvi, z denarjem družbenopolitičnih skupnosti, nad katerim ima roko republiški izvršni svet, in z izdatnim odpisom obresti, ki je Železarni, ki se je sicer tudi veliko zadolževala, prinesel nad 4 milijarde dinarjev.

J. Košnjek

Jesenice — Izvirno, sveže — Takšna je bila ocena predstav, ki jih je bilo slišati na enodnevnem srečanju gorenjskih pionirskih gledaliških skupin. Ne glede na kup težav, ki spremlja že vsa leta, zadnje čase pa sploh te vrste kulturno dejavnost najmlajših, pa gledališče ostaja živo, zanimivo, polno otroškega navdušenja. Na sliki: Peter Momič, predstava mladih gledališčinikov z osnovne šole A. T. Linhart Radovljica

L. M.

Foto: F. Perdan

Odnos do invalidov

Prvina družbene humanosti

Ljubljana, 20. marca — Pri slovenskem invalidskem varstvu nikom ne gre za zadevo postranskega pomena, ampak za nacionalni problem, saj je v republiki skoraj 140.000 ljudi različni stopenji invalidnosti, od katerih jih je 92 odstotkov delovnih invalidov, njihovo število pa narašča. Zato invalidnost ni le socialni, ampak predvsem gospodarski problem, predvsem pa je odnos do invalidov prvina družbene humanosti in zrcalo odnosov med ljudmi, so poudarili na ponedeljkovi seji predsedstva republiške konference SZDL, ki je razpravljalo o obvladovanju in razvoju invalidskega varstva v kriznih razmerah. Invalide, ki so po rehabilitaciji tega sposobni, je treba vrniti v normalno življenje, kdor pa ni, pa je vreden dostojnega življenja ob pomoči in skupaj z ljudmi, ki so voljni živeti z invalidom. Ker dobiva invalidska problematika nacionalne razsežnosti, bi morala republiška skupščina vsaj enkrat letno obravnavati invalidsko varstvo in skrb zanj, invalidi,

združeni v 10 organizacijah, pa želijo dobiti ustrezno mesto tudi v SZDL, ki ima zanje, kot so dejali na predsedstvu, več poslušala kot marsikdo, ki je za to bolj poklican. Predsedstvo SZDL je

predlagalo sprejem nacionalnega programa invalidskega varstva, v katerem ni treba krčiti pravice, ampak doseči večjo učinkovitost sredstev in varstva. J. K.

Deseto finale — deveto v Planici — svetovnega pokala v smučarskih skokih

Obe skakalnici nared za finale

Planica, 23. marca — Planiškemu komiteju, vsem delavcem in kropskim teptačem je šlo na roko vreme, da so lahko pripravili 90-m in 120-metrsko skakalnico v Planici. Obe sta nared za sobotno in nedeljsko zadnje dejanje letošnjega že desetega finala svetovnega pokala smučarskih skakalcev. Na obeh tekmah bo nastopilo devetdeset najboljših skakalcev iz osemnajstih držav. Manjkali bodo le reprezentantje Sovjetske zveze, ki so v letošnji sezoni spet prišli v sam svetovni smučarski skakalni vrh.

Uradni trening na 90-metrski skakalnici bo danes, v petek, ob 9.45. V soboto se bo tekmovanje začelo ob 9.45. Enako tudi v nedeljo.

D. Humer

Avstrijsko-slovenski razgovor o gospodarstvu

Bo kapital ubral pot na jug

Ljubljana, 21. marca — Na mednarodnem seju Alpe-Jadran so se sešli avstrijski in naši gospodarstveniki, dobro ocenili lansko blagovno menjavo, naši sosede pa so izrazili prepričanje, da se bo jugoslovansko gospodarstvo izvleklo iz krize, pri čemer so nam pripravljeno pomagati.

Razgovor avstrijskih in naših gospodarstvenikov sta vodila predsednik koroške trgovinske zbornice Karl Baurecht in predsednik slovenske gospodarske zbornice Marko Bulc. Dobro so ocenili lansko blagovno menjavo, ki še ni uravnovešana, vendar napreduje. Jugoslovanski izvoz v Avstrijo se je po dveh letih nazadovanja lani povzpela na 19,2 odstotka, uvoz iz Avstrije pa je bil večji za 14,8 odstotka. Pokritje se je tako povečalo s 57,9 na 60,1 odstotka, v Sloveniji na 67,7 odstotka. Jugoslovanski uvoz iz Avstrije je lani znašal 7.787 milijonov šilingov, izvoz pa 4.681 milijonov šilingov.

gov, pri tem so pristavili, da se sestava naše prodaje sosedu izboljšuje, saj je v njej vse več končnih izdelkov, ki imajo že 66 odstotni delež.

Povedali so, da na obeh straneh načrtujejo nove gospodarske stike, ki se bodo seveda ugodno razvijali z uvajanjem tržnih odnosov v našem gospodarstvu. Avstrijski sobesedniki so prepričani, da se bomo izvlekli iz gospodarske krize, pripravljeno so nam pomagati, zavzemajo se, da bi pri tem denarno sodelovala EFTA. Na Koroškem zdaj uspešno posluje 20 mešanih podjetij, ki so zvalila naš kapital na sever, zdaj pa naj bi njihov kapital ubral pot na jug.

Pri ureditvi nekaterih stvari pa gre predvsem za dobro voljo, kakršna so cestne dovolilnice za maloobmejni promet, predvsem za avstrijske prevoznike, ki dovažajo blago v naša pristanišča. Problem, ki hromi izboljšanje gospodarskih stikov med sosedama, pa so carine, ki bi jih na naši strani morali zmanjšati.

M. V.

Jutri na Planici, v ponedeljek v Lipnici

Spominski svečanosti

Kranj, 24. marca — Vsako leto ob obletnici herojskega spopada Selške čete Cankarjevega bataljona z nekajkrat močnejšim sovražnikom je pri spomeniku na Planici nad Crngrobom tradicionalno zborovanje. Letos mineva 47 let, ko je v tem spopadu 27. marca padel tudi narodni heroj Stane Žagar. To je tudi praznik krajevnih skupnosti Bitnje, Jošt, Sv. Duh in Zabnica.

Tradicionalno srečanje borcev, aktivistov OF, krajanov in prebivalcev kranjske in škofješke občine ter mladine bo jutri, 25. marca, ob 10. uri pri spomeniku na Planici nad Crngrobom. Slavnostna govornica bo predsednica občinske konference ZSMS Škofja Loka Tanja Lazar. V programu bodo nastopili učenci osnovne šole Lucijana Seljaka iz Stražišča in vojaki iz Kranja in Škofje Loke. Cesta iz Stražišča do Planice bo zaprta za promet z motornimi vozili od 8. ure do 9.30.

Pri spomeniku Staneta Žagarja pri osnovni šoli v Lipnici v radovljiški občini pa bo spominska svečanost v ponedeljek, 27. marca, ob 16. uri. Na svečanosti, kjer bodo nastopili učenci, pevci iz Kroepe in godbeniki iz Gorij, pa bo slavnostni govornik predsednik občinske skupščine Radovljica inž. Marko Bezjak.

A. Ž.

GORENJSKI GLAS
GRAFIČNE STORITVE

JOŽE KOŠNJEK
NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Nemoč ali nezrelost

Od srede dalje smo spet bogatejši za dva poziva oziroma dve opozorili, ki sta ju izrekla vrhova države in partije. Takšni pozivi so zadnje mesece kar običajni in smo se nanje navadili, tudi zategadelj, ker so jih vsaj tisti, ki bi jih morali predvsem poslušati, preslišali. Sicer pa je za seje takšne vrste sploh značilno, da podrobnejših informacij ni in lahko samo ugibamo, razsojamo pa lahko samo na osnovi uradnih komunikacijev. Tako je bilo tudi na primer ob zadnji seji skupščine Jugoslavije, ki je soglašala z izrednimi ukrepi državnega predsedstva na Kosovu in na kateri je menda član tega predsedstva Lazar Mojsov še neprepričane delegate s frapantnimi podatki o strašnih koreninah in razsežnostih kontrarevolucije v pokrajini prepričal, da so bili za izredno stanje. Zanj so glasovali tudi slovenski delegati in postali tarča napadov slovenske javnosti, ki se je ob izjavi v Cankarjevem domu večinsko opredelila zoper takšne ukrepe. Zato ne bi bilo napak, če zaradi presoje odgovornosti, da bi podrobneje spoznali Mojsove besede, pa igre in igrice, ki ob položaju na Kosovu in stavki rudarjev sedaj uhajajo na plano.

Mogoče si Slovenci lahko (trenutno) oddahnemo le ob sporočilu državnega predsedstva, da so vsiljeni mitingi po drugih republikah nesprejemljivi in jih morajo uradni organi preprečiti. Za jutri je bil namreč napovedan "strašanski miting prijateljstva in nove mitingaške demokracije" v Ljubljani. Vse ostalo, rečeno na predsedstvih, pa ne daje nikakršnega zagotovila, da ne bi še naprej vztrajali na svojih stališčih in zagovarjali tiste stalnice, o katerih je v Sloveniji dosežen konsenz in preko katerih ne moremo.

Ko berem sporočilo s seje predsedstva centralnega komiteja, moram soglašati s splošnimi ugotovitvami in pozivi k uresničevanju stališč partijskega in državnega vrha, za reformo, za umiritve strasti, za demokratizacijo, za demokratično in odgovorno delo političnih in državnih organov. Ni jim oporekati, vendar se ob tem pojavlja vsaj dvoje vprašanj. Mar niso takšni, zadnje čase zelo pogosti pozivi, izraz nemoči, da bi se v državi kaj spremenilo, pa tudi nezrelosti (in oportunitizma) organizacije in njenih delov, da bi sami od sebe delovali graditeljsko, brez prisile z vrha, samostojno in odgovorno. Takšni pozivi pa so lahko tudi grožnja. In drugo vprašanje. Iz sporočila zveznega predsedstva partije ni razvidno, po kakšni poti bomo dosegli te kvalitete. Pot je dvojna: ali trda, centralistična, ali pa demokratična, s priznavanjem različnosti in opuščanjem preživelih metod. V tem oziru verjetno zmagovalca še ni.

Seje skupščinskih zborov v Trziču

Trzič, 21. marca - Delegati vseh zborov trziške občinske skupščine se bodo sestali na skupnem zasedanju v sredo, 29. 3. 1989, ob 18. uri v veliki sejni sobi občine. V prvem delu seje bodo obravnavali več delovnih poročil za lansko leto; poročilo o delu pravosodnih organov in organov za notranje zadeve, poročilo o delu občinske skupščine, poročila o delu teles pri zborih občinske skupščine, poročilo o delu izvršnega sveta in občinskih upravnih organov, pozneje pa še poročilo o aktivnosti skupine delegatov za zbor občin v republiški skupščini ter poročilo o delu sklada stavbnih zemljišč občine.

Drugi del seje bodo posvetili sprejemu izhodišč za ekonomsko in razvojno politiko občine v letošnjem letu, predloga odloka o potrditvi zaključnega računa lanskega občinskega proračuna, predloga odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih takсах, programa del in nalog sklada stavbnih zemljišč za leto in odloka o povprečni gradbeni ceni stanovanj ter povprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč v občini. Med drugim bodo tudi imenovali komisijo za organizacijo občinskega praznika ter odgovorili na delegatsko vprašanje.

(S)

GLAS GORENJSKI GLAS
Časopisno podjetje GLAS
KRANJ, Moše Pijadeja 1

Po sklepu upravnega odbora ČP Glas objavljamo javno prodajo osnovnih sredstev:

1. Repro kamera in razvijalna naprava s sušilcem filmov Agfa - Gevaert
Izključna cena: 12.000.000 din;
2. Osebni avtomobil Zastava 101 letnik 1982 - nevozen
Izključna cena: 4.650.000 din.

Prometni davek ni vključen v ceno in ga plača kupec.

Javna prodaja bo 29. 3. 1989 ob 13. uri v prostorih ČP Glas, Moše Pijadeja 1, Kranj (IV. nadstropje).

Osnovna sredstva so na vpogled pred začetkom prodaje. Interesenti morajo pred začetkom prodaje položiti 10 % kavcijo od izključne cene. Prodaja bo potekala po načelu videno - kupljeno, kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali.

Informacije dobite na telefon: 21-860.

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Trziča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tisk ČGP Delo Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: Stefan Zargl (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Jože Košnjek (notranja politika, šport), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Zalar (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), Lea Mencinger (kultura), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), Cveto Zaplotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Darinka Sedej (razvedrilo, Jesenice), Danica Dolenc (tradicije NOB, naši kraji, za dom in družino), Stojan Saje (družbene organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), Danica Zavrli-Zlebir (socialna politika), Dušan Humer (šport), Vilma Stanovnik (Trzič, turizem), Vine Bešter (mladina, kultura), Franc Perdan in Gorazd Šinik (fotografija), Igor Pokorn (oblikovanje), Nada Prevc in Uroš Bizjak (tehnično urejanje) in Marjeta Volžič (lektoriranje).

Naročnina za I. tromesečje 32.000 din

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 - Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 - Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

PRED VOLITVAMI

Ob odločitvi, da na volilni dan ne bo referendum

Slovence vprašajmo, v kakšni državi želimo živeti

Ljubljana, 20. marca - Na predsedstvu republiške konference SZDL so se odločili, da na volilni dan, 2. aprila, ne bo političnega referenduma, treba pa ga strokovno in temeljito pripraviti ter Slovence predvsem vprašati, v kakšni republiški in federalni državi želijo živeti.

Telefonska anketa, ki jo je opravila republiška konferenca SZDL in vprašala nekaj nad 700 Slovencev za mišljenje o Sloveniji, slovenski politiki in politikih ter tudi o udeležbi na volitvah, in v kateri so vprašani izrekli večinsko podporo političnim potezom naše republike, je bila zanesljivo eden od razlogov, da 2. aprila, ko se bomo izjavljali o kandidatih za člana zveznega predsedstva, ne bo tudi političnega referenduma. Drugi, bolj ali manj prepričljivi razlogi pa so bili naslednji. Dimitrij Rupel je dejal, da tokratno glasovanje, ki je samo volilna prireditev SZDL, ni združljiva s tako demokratično obliko, kot je referendum. Referendum je treba dobro pripraviti, izjave iz Cankarjevega doma ni treba ponovno preverjati, prav tako se je nesmotrno izrekati o politiki v razmerah, ko gre četverica v zapor. Miloš Mikelin je menil, da bi tokrat zadostoval jasn volilni proglas, ni pa zavrgel možnosti, da bi se Slovenci referendumsko izrekli, kako želijo živeti naprej. Mojmir Ocvirk pa v imenu mladinske organizacije, da naj se slovenska skupščina na prvem zasedanju opredeli do izrednih razmer in izjave, kar bo zveznim delegatom olajšalo delo, podvomil pa je v nekatere slovenske politike, predvsem v Stanovnika, ki so se distancirali od izjave v Cankarjevem domu. Tone Partljič je menil, naj ljudje volijo in nič drugega, z referendumom pa bi naselili igram,

ki nam jih ponujajo drugi. Obnašali bi se, kot da sebi ne verjamejo, kaj smo podpisali, sploh pa ne mislim vnaprej, brezpogojno podpirati svojih politikov. Politiki se morajo potrjevati sprotno. Polde Bibič je predlagal, da moramo nekaj storiti in vprašati ljudi, kako v Sloveniji naprej. To je temeljno vprašanje obstoja in o tem bi kazalo razpisati referendum prav kmalu.

Med mnogimi govorniki sta bila dva, ki sta izrecno terjala, da bi moral biti referendum na volilni dan. To sta bila Mile Šetinc in Mojca Drčar - Murko. Predlagala sta, da bi ljudje odgovarjali samo na vprašanje: ali ste dosledno in odgovorno za izjavo iz Cankarjevega doma ali ste proti. Od podpisovanja do sedaj se je marsikaj spremenilo in privržnost k tej izjavi je treba obnoviti. Glasovali bi polnoletni ljudje in to bi politike zavezalo k spoštovanju izjave, je menila Drčarjeva!

Očitno pa utegnemo še letos iti Slovenci na referendum, vendar na osnovi, ki sta jo na seji predsedstva SZDL zastavila predvsem Ivan Oman in Ciril Zlobec. Vprašanje je, ali ob sprejetju dopolnil k slovenski ustavi ali ob predlogu, da bi slovenska skupščina sprejela deklaracijo o slovenskih pogledih na jugoslovanske razmere in o našem skupnem življenju. Ivan Oman je bil jasen: na referendum pojdemo z vprašanjem, v kakšni državi želimo živeti in to naj bo osnova za slovensko ustavo, ki bi jo morali prav tako sprejeti na referendumu. Prav tako Ciril Zlobec: na referendumu povejmo, kaj je storiti Slovence, če se bo nadaljeval tih državni udar unitarizma, kakšno pot nam je ubrati in kako uveljaviti pravico do samoodločbe.

J. Košnjek

ALOJZ KALAN, predsednik občinske konference SZDL Jesenice

Jeseničani bodo volili na 58 voliščih

Jesenice, 23. marca - Predsednik občinske konference SZDL Alojz Kalan: »V volilnem imeniku je v jeseniški občini vpisanih 23.000 volilcev«.

V jeseniški občini se na volitve temeljito pripravljajo vse od sklepa republiške kandidacijske konference. Predsednik občinske konference SZDL Jesenice inž. Alojz Kalan pravi:

»Po sklepu republiške kandidacijske konference in njenem razglasu ter listi možnih kandidatov za člana predsedstva Jugoslavije iz Slovenije, smo se še bolj zavzeto začeli pripravljati na volitve. Jeseničani bodo volili na običajnih 58 glasovalnih mestih od Rateč do Rodin. Odločili se bodo tako kot drugod v nedeljo, 2. aprila, od 7. ure do 19. ure.

Zato, da bi na volišča prišlo kar največ volilcev in da bi bile volitve dobro pripravljene, smo v torek, 21. marca, sklicali sestanek s predsedniki svetov krajevnih skupnosti in predsedniki krajevnih konferenc Socialistične zveze. Želimo, da se v priprave na volitve vključijo vsi frontni deli Socialistične zveze in vsi aktivisti, ki že zdaj dobro delajo v posameznih krajevnih skupnostih. Tako pričakujemo predvsem pomoč mladine in borcev. Že doslej so najbolj prizadevni opravili veliko dela in izdatno pomagali, saj take volitve zahtevajo kar precej organizacijskih priprav in aktivističnega dela. Upamo, da bodo volilci - v jeseniški občini je na volilnem imeniku približno 23.000 volilnih upravičencev - izrazili svojo voljo in izbrali kandidata, ki mu najbolj zaupajo: bodisi Marka Bulca, diplomiranega inženirja kemije bodisi Janeza Drnovška, doktorja ekonomskih znanosti.«

D. Sedej

ANTON TOMAN, predsednik OK SZDL Radovljica

Korak k neposrednim volitvam

Radovljica, 24. marca - »Po sklepu predsedstva republiške konference SZDL se je kot druge tudi radovljiška občina vključila v opravila in naloge v postopkih določanja kandidatov SZDL Slovenije za člana predsedstva SFRJ iz Slovenije,« je dejal predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman.

»Tako smo opravili temeljne in občinske kandidacijske konference. Na slednji smo določili dva delegata za republiško kandidacijsko konferenco, ki je 14. marca sklenila razpisati neposredno izjavljanje o kandidatu naše republike v zveznem predsedstvu.«

Glasovanje o kandidatih - v dosedanjih postopkih sta dobila v občini podporo Marko Bulc in Janez Drnovšek - bo v nedeljo, 2. aprila, od 7. do 19. ure na 75 voliščih radovljiške občine, in sicer na tistih, kjer so leta 1986 opravili splošne volitve v družbenopolitični zbor občinske skupščine.

»S takšnim načinom izjavljanja postopoma prehajamo v tako imenovane neposredne volitve,« je nadaljeval Anton Toman. »Želja vseh nas je, da neposredno, brez vmesnih postopkov, izvolimo za najodgovornejše funkcije takšne kandidate, ki jim zaupamo, da bodo zavzeto in odgovorno opravljali poverjene jim naloge. Ker smo hoteli neposredno odločiti, bomo to dokazali na nedeljski manifestaciji. Naša prisotnost na voliščih bo obenem tudi podpora 'slovenski pomladi', dokaz naše pripravljenosti in odločnosti suvereno upravljati s svojo usodo v naši skupni domovini Jugoslaviji.«

D. Ž.

MARICA PRAPROTNIK, predsednica občinske konference SZDL Trzič

Poudarek obveščanju

Trzič, 21. marca - Organizacijske priprave na volitve so v trziški občini že večinoma opravili. Da bi prišlo na 22 volišč čimveč prebivalcev, bodo prihodnji teden prek radia in glasil razložili volilni postopek. Glede na sedanjo pripravljenost ljudi za sodelovanje v pripravah je moč pričakovati solidno udeležbo tudi na volitvah, ocenjuje predsednica občinske konference SZDL Trzič Marica Praprotnik.

FERDO RAUTER, predsednik občinske konference SZDL Kranj

Vsakemu volilcu posebno vabilo

Kranj, 23. marca - Včeraj in danes (četrtek) je bil na kranjski občinski skupščini že na vpogled seznam volilnih upravičencev. Če je imel nanj kdo pripombe, jih je lahko sporočil na sekretariat za notranje zadeve. O organizacijski, strokovni in politični plati priprav na neposredno izjavljanje 2. aprila pa je predsednik občinske konference SZDL Kranj Ferdo Rauter povedal:

»V torek je bila seja občinske volilne komisije, organiziran je bil razgovor s predsedniki svetov krajevnih skupnosti, za danes (četrtek) pa je sklican sestanek s predsedniki krajevnih konferenc SZDL, kjer jih bomo seznanili z dosedanjimi pripravami na glasovanje, političnimi in organizacijskimi nalogami ter se dogovorili, kako zagotoviti dobro udeležbo na glasovanju 2. aprila. Treba bo usklajeno delo vseh organov in organizacij po krajevnih skupnostih, od sveta KS, SZDL do društev. V kranjski občini smo se odločili, da bomo vsakemu volilnemu upravičencu poslali vabilo za glasovanje. Mislim, da se v neposrednim glasovanju o kandidatih za člana predsedstva Jugoslavije uresničuje zahteva javnosti in temeljnih kandidacijskih konferenc po neposrednih volitvah čim večjega števila volilnih ljudi na vseh ravneh. Sedaj je priložnost, da z udeležbo na glasovanju pravilnost te poti potrdimo, saj je začetek širše demokratizacije volilnih postopkov in volitev. Prav tako pa sodim, da je dobra udeležba na glasovanju tudi množični izraz soglasja ne le neposrednim in splošnim volitvam, ampak tudi eden od načinov verifikacije politike, ki jo zagovarjamo v Sloveniji.

Naj je ob tej priložnosti, čeprav je do glasovanja še dober teden, povabim volilce kranjske občine na glasovalna mesta, saj bomo s tem skupno utrjevali pot k demokratizaciji našega skupnega življenja in odločanja v Sloveniji!«

J. Košnjek

JANEZ ZAVRL, predsednik občinske konference SZDL Škofja Loka

Vabila bodo prišla s pošto

Škofja Loka, 22. marca - Kljub pravnim dilemam, ki so se pojavljale okrog novega leta, kako sploh izvesti volitve za člana predsedstva SFRJ, kakšna je ustavna podlaga, kdo jih razpiše in kdo je nosilec operativnih nalog, so v občinski konferenci SZDL že takrat našli zelo dober stik z občinsko volilno komisijo. Oboji so izhajali iz stališča, da je na terenu, v krajevnih skupnostih, kjer bodo volitve, ta dilema v pravnem smislu nepomembna in da zdej nima smisla organizacijskih priprav peljati ločeno, tudi če bi jih SZDL organizirala, ker bi to povzročilo zmedo že pri prvih naslednjih volitvah.

Pravne dileme so zdaj razčiščene; organizator volitev so državne volilne komisije, ki bodo tudi imenovale člane glasovalnih odborov. Predsednike teh odborov in predsednike krajevnih konferenc SZDL bodo v Škofji Loki sklicali v sredo in četrtek, ko jim bodo razdelili volilni material in se dogovorili o poteku nedeljskih volitev.

V škofjelokski občini so se odločili za drobno posebnost: vabila za udeležbo na glasovanju bodo ljudem pošiljali prek pošte. Ne zato, ker šolarjem ne bi zaupali, ampak predvsem iz čisto praktičnih, tehničnih razlogov, predvsem zato, da bodo ljudje tam, kjer so okolišči volišče spreminjeni, vedeli, kje naj volijo. Glasovalna mesta, razen nekaterih v krajevnih skupnostih Stara Loka-Podlubnik in Trata, bodo kot navadno. V občinski konferenci pričakujejo ugoden odziv na volitvah, čeprav najbrž pomenijo slovo od pojmovanja volitev kot dolžnosti in korak bliže pojmovanju volitev kot pravice in možnosti na vplivanje pri vodenju državnih zadev.

H. Jelovčan

»Priprave na volitve so se pri nas začele že januarja, ko smo se v pogovorih naših funkcionarjev, komunistov in mladincev zavzeli predvsem za enotno nastopanje družbenopolitičnih organizacij, obenem pa se dogovorili za operativne naloge. Eno od našega predsedstva smo namenili pripravam na volitve, dobro smo sodelovali z občinsko volilno komisijo in se povezovali tudi s krajevnimi skupnostmi. Tam so prejšnji mesec pregledali poskusne volilne imenike, tako da je seznam volilcev sedaj popoln; v njem je približno 10.500 volilcev. Tudi volilni odbori so že sestavljeni; v manjših krajih so to naloge prevzela kar predsedstva KK SZDL. Vseh volišč v občini bo 22, od tega 6 v mestu. Za kraj volitev bodo prebivalci zvedeli iz vabil, ki jih bodo po hišah raznosili mladinci. Moja in naša skupna želja je, da bi bilo na volitvah čimmanj odsotnosti, zato že ves čas priprav skrbimo za sprotno obveščanje ljudi,« je za Gorenjski glas med drugim izjavila predsednica Praprotnikova.

S. Saje

Na Gorenjskem zaposlenost upada

Sto mladih z diplomo na cesti

Kranj, 22. marca - Na Gorenjskem je gospodarska kriza zasakala zaposlitvene tokove, včasih je bil vsakdo dobrodošel in trumoma so se z avtobusi odpravljali po delavce v druge republike, predvsem v Bosno. Menda nekateri takšne prakse še niso opustili, čeprav bi bilo pametneje najprej zaposliti tiste, ki so v tovarnah zaradi posodobitve postali odveč. Tovarne napovedujejo, da bodo imele letos 1.162 delavcev odveč, poznavalci pa že zdaj pravijo, da je ocena prenizka, da se bodo v organizacijah skušali znebiti najmanj 2.500 delavcev. V kopicah podatkov, ki govore, kako zaposlenost upada in kako tudi na Gorenjskem že poznamo brezposelnost, najbolj zbode v oči številka, da je od lanske generacije brez dela še vedno sto mladih, ki so končali štiri letno srednjo, višjo ali visoko šolo. Na cesti so torej mladi, izobraženi ljudje, kar bi nas moralo posebej skrbeti.

Na Gorenjskem je bilo lani v družbenem in zasebnem sektorju zaposlenih 84.902 delavcev, kar je bilo 1,6 odstotka manj kot leto poprej. Obseg zaposlenosti se je zmanjšal v vseh gorenjskih občinah, za mišji repak je bila izjema le radovljiska občina, kjer sta bila lani zaposlena dva več kot leta 1987.

Zaposlenost je najbolj upadla v industriji

Povprečna zaposlenost je najbolj upadla v industriji in sicer za 3 odstotke oziroma za 1.347 delavcev, obseg zaposlenosti v gospodarstvu pa je zmanjšal za 2 odstotka oziroma za 1.490 delavcev. Gospodarska kriza in posodobitve v tovarnah torej zmanjšujejo obseg zaposlenosti, na kar pa je kot vse kaže negospodarstvo, ki je že zaradi pomanjkanja denarja, še vedno imuno. V negospodarstvu se je namreč lani obseg zaposlenosti povečal za 1,3 odstotka oziroma za 132 zaposlenih. V samostojnem osebni delu pa se je zaposlenost povečala za 0,4 odstotka oziroma za skromnih 12 zaposlenih.

Tudi na Gorenjskem je vse težje dobiti delo

Brezposelnosti nekdanje na Gorenjskem nismo poznali, zdaj pa jo že, seveda pa še zdaleč ni tolika kot drugod po Jugoslaviji, toda boleča je seveda za vsakogar, ki ne more dobiti dela in je zabeležen na seznamu iskalcev zaposlitve pri Skupnosti za zaposlovanje.

Povpraševanje po novih delavcih se je lani na Gorenjskem radikalno zmanjšalo, delovne organizacije so iskale kar 3.756 oziroma 36 odstotkov novih delavcev manj kot leto poprej. Seveda je to posledica tega, da odhodov v pokoj dostikrat niso nadomestili z novimi delavci, temveč je bil to ob naši zakonodaji in nedelovanju trga delovne sile praktično najpogostejši način zmanjševanja obsega zaposlenosti, ki pa seveda zdrave selekcije ne pozna.

Tako seveda še zdaleč ni rečeno, da so na seznamu brezposelnih slabi delavci, v delovnih organizacijah pa ostajajo dobri.

Seznam iskalcev zaposlitve je bil konec lanskega leta za polovico daljši kot pred letom dni, na njem je bilo 1.814 ljudi, kar je bilo 56,6 odstotka več kot konec leta 1987. Relativna stopnja brezposelnosti se je tako povečala od 1,34 na 2,15 odstotka. Torej je še vedno razmeroma nizka, toda potrebno je vedeti, da se lani presežki delavcev še niso sprostili.

Lani se je na Gorenjskem zaposlilo 752 delavcev od drugod, približno polovico manj kot leto poprej, približno 400 jih je zaposlitev dobilo za določen čas. Največ jih pride (jih pripeljejo) iz Bosne, največ se jih še vedno zaposli v gradbeništvu. Zaradi ostre krize v gradbeništvu je bil lani vsak četrty stvarkajoči delavec v Sloveniji gradbenec, pričakovali bi, da se bo zaradi pomanjkanja dela zaposlenost zmanjšala, vendar na Gorenjskem tega ne načrtujejo. V kranjskem Gradincu, ki je "zaslovel" s pohodom delavcev v Ljubljano, so menda ta teden spet krenili z avtobusom po nove vajence v Bosno. S kančkom zlobe je moč najti povezovalce z besedami direktorja Stanislava Božiča, ki je zadnjič na gorenjski gospodarski zbornici okral novinarje in skupnost za zaposlovanje, naj vendar o tem ne pišemo, saj mu delavci takšne analize in članek oporekajo na štrajku.

Med brezposelnimi vse več izobraženih

Med brezposelnimi je še vedno 48 odstotkov delavcev brez poklica, toda že druga največja skupina so delavci z dokončano štiri letno srednjo šolo, torej najrazličnejši tehniški, takšnih je skoraj 20 odstotkov, njihov delež pa se je povečal, kakor se je povečal tudi delež brezposelnih s šesto stopnjo strokovne izobrazbe.

Ker je delovno mesto pri nas še vedno monopol, ker ne poznamo zdrave selekcije trga delovne sile, ostaja brez dela tudi vse več izobraženih ljudi, vemo pa, kako pomanjkljiva je izobrazba mnogih zaposlenih, kako so se donedavna neverjetno napredovali zaradi z delom pridobljenih delovnih izkušenj.

Kakor je na zadnji seji izvršilnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice za Gorenjsko povedal Slavko Kalan, vodja strokovnih služb pri Skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, je od lanske generacije mladih, ki so prišli iz šol, še vedno brez dela približno sto mladih fantov in deklet, ki imajo končano štiri letno srednjo, višjo ali visoko šolo. Vse bolj se namreč zatika pri zaposlovanju pripravnikov, ki se jih, kot vse kaže, vsepovsod otepaajo. Prav pripravnštvo pa bi moralo biti tisto pravo sito, na katerem naj bi ostajali najboljši, ki bi potem pri delu hitro napredovali. Tako pa se pri teh mladih ljudeh zatakne že na zaposlitvenem pragu in mnogi so razočarani že na začetku.

Štipendije predvsem za tehnični študij

Na seznamu brezposelnih seveda ni inženirjev elektrotehnike, strojništva, računalništva in nasploh tehniških ved, ki so na Gorenjskem iskani z lučjo pri belem dnevu. Zanje je tudi tokrat razpisanih toliko štipendij, da bodo lahko bodoči študentje izbrali, kje jo bodo vzeli. Lani je namreč ostalo nepodeljenih kar 39 odstotkov štipendij za študij na fakultetah tehnične stroke, kar se bo verjetno zgodilo tudi letos.

Brez dela so torej predvsem mladi, ki niso študirali elektrotehnike, strojništva, računalništva in podobno, toda človek se vpraša, kaj bi jih bilo res tako težko zaposliti na drugačnem delu, navsezadnje so to izobraženi mladi ljudje, ki bi znali delati tudi kaj drugega, ne le tisto, za kar so se odločili s študijem.

Letos napovedujejo nadaljnje zmanjšanje zaposlenosti

Po napovedih ozdov se bo letos v gorenjskem gospodarstvu zaposlenost zmanjšala za 1 odstotek oziroma za 783 delavcev. V industriji načrtujejo 2 odstotno zmanjšanje, v kmetijah prav tako 2 odstotno, v gozdarstvu celo 6 odstotno, v vodnem gospodarstvu 3 odstotno, v obrti in osebnih storitvah 2 odstotno.

Ohranjanje števila zaposlenih pa načrtujejo v gradbeništvu, v prometu in zvezah in v gostinstvu ter turizmu. Drugod pa povečanje in sicer v trgovini 1 odstotno, v stanovanjski in komunalni dejavnosti in urejanju naselij celo 3 odstotno, v finančno tehničnih in poslovnih storitvah 1 odstotno.

Povečanje števila zaposlenih načrtujejo tudi v negospodarstvu in sicer 1 odstotno oziroma za 76 delavcev. Prav zanimivo je, da 2 odstotni porast zaposlenosti načrtujejo v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih!

Napovedanih 1.162 delavcev presežka

Ozdi napovedujejo, da bodo imeli letos 1.162 delavcev presežka, strokovnjaki pa opozarjajo, da je ocena znatno prenizka, saj je moč pričakovati 2.500 delavcev presežka, kar pomeni, da se utegnemo na Gorenjskem približati 4 odstotni relativni stopnji brezposelnosti.

Napovedanih je torej 7 odstotkov presežka delavcev več kot lani, med njimi pa bodo prevladovali delavci brez poklica, takšnih bo 623 oziroma več kot polovica, s tretjo stopnjo strokovne izobrazbe jih bo 137, s četrto pa 265.

Presežki bodo največji v kranjski občini, kjer bo 797 delavcev preveč, v jeseniški občini 299, v škofjeloški 36, v trziški 16 in v radovljški 14.

Seveda so to le napovedi ozdov, stvarnost utegne biti povsem drugačna. Lani se presežki delavcev denimo še niso sprostili, letos znajo biti razmere drugačne, predvsem, če bo sprejeta nova delovna zakonodaja. M. Volčjak

Okrušena podoba

Pri nas sanjamo o veliki turistični prihodnosti, drugod pa so zaposleni s praktičnimi stvarmi.

Turistični tokovi so zelo nepredvidljivi, težko jih je napovedovati, pri nas toliko bolj, ker je podoba našega turizma vse bolj okrušena. Saj imamo modro morje, sonce vroče sije, tudi lepe hotele imamo, toda naše ceste so slabe, železnica zastarela, po hitri povezavi z Evropo so slabe, telefonske zveze obupne, trgovska ponudba skromna, njihov delovni čas neprimeren. Naši obrabi pa so vse bolj zlovoljni, kakšni pa naj bodo, če nam gre vse slabše.

Čeprav že vrsto let govorimo in vemo, kako bi lahko izboljšali naš turizem in z njim zaslužili več, se stvari odvijajo drugače. Izjemno nestabilne razmere in izredni ukrepi na Kosovu že odmevajo v turističnem svetu, zlasti v Zahodni Nemčiji, odkoder pride k nam največ gostov, odpovedi že dežujejo. Največ jih je prišlo v črnogorsko primorje, tudi v Dubrovnik, veliko boljše se trenutno prodaja Istra. Naši gostje torej dobro vedo, kje je Kosovo.

Če se pravočasno ne bomo priključili sodobnim povezovalnim tokovom Evrope, bo po letu 1992 podoba našega turizma le še bolj okrušena. Po Evropi bodo ljudje potovali brez potnih listov, po hitrih cestah in s hitrimi vlaki, pri nas pa bodo tako kot te dni čakali v vrsti pred mejo, se bali strogih carinikovih oči, še bolj pa ceste do morja, saj pri nas hude prometne nesreče običajno najavijo in spremljajo turistično sezono, kakor so včeraj že najavile velikonočne praznike.

Takšne misli so mi rojile po glavi, ko sem na časnarski konferenci delovne skupnosti alpskih mest primerjala, kaj so povedali naši in kaj drugi predstavniki. Naši so napovedovali predvsem prihodnost, kako bi na primer radi imeli v Zgornjesavski dolini družno s sosedama zimske olimpijske igre. Drugi pa so govorili o povsem praktičnih in vsakdanjih turističnih stvarih, kakršna je denimo ponudba predstavnikov italijanskega Trenta, da naj bi njihova tradicionalna razstava cvetja potovala po alpskih mestih. Če se bomo še naprej otepli Evrope, bi jo kazalo pripeljati v Ljubljano vsaj leta 1992, na pogreb našega turizma. M. Volčjak

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Iskra Telematika

Katje za Zagrebčane

Iskra bo Hrvatoma dobavila 100 kartičnih javnih telefonskih aparatov Katja v vrednosti 2,8 milijarde dinarjev. Pogodbo sta podpisala Jozef Papo, glavni direktor DO PTT promet Zagreb in Blaž Kavčič, komercialni direktor Iskre Telematike.

Rudi Matajdl, ki skrbi za prodajo, nam je povedal, da gre za pomemben prodor na področje kartičnih govornic v obliki Jatene. Doslej je tovrstne aparate zagotavljalo le podjetje »Mihajlo Pupin«. Sicer pa ocenjuje, da bodo v Jugoslaviji še nekaj časa v uporabi standardni novični aparati. Uveljavljanje kartičnih namreč zavira visoka cena magnetne kartice, ki je vrh tega namenjena le enkratni uporabi (ko se sprazni, je ni mogoče spet napolniti). Dobre perspektive so za žetonске aparate. Iskra zagovarja uporabo žetonov z utori, kakršne uporabljajo v svetu, saj so dodatna zaščita pred morebitno goljufo. Organizacije ppt se bodo glede tega vprašanja najbrž kmalu poenotile. Tedaj bo Iskra prilagodila za uporabo žetonov tudi sedanje novične aparate. Iz njene proizvodnje jih je trenutno okrog 6000.

Po podpisu pogodbe z Zagrebčani se kažejo možnosti novih poslov v drugih območjih Hrvaške. Veliko zanimanje je za govornice tipa Jatena, ki je bila te dni izbrana na razstavo industrijskega oblikovanja v Hannoveru, kar je veliko priznanje.

Komercialisti usmerjajo prodajo govornic še na zasebna omrežja, kjer bodo na voljo, denimo turistom, kot javni novični aparati. Nekateri gostinci so se za nakup in postavitev že odločili in izkušnje so dobre. Spričo uporabe žetonov ne prihaja do takšnih zapletov pri kovancih, ki jih neprestano množi inflacija.

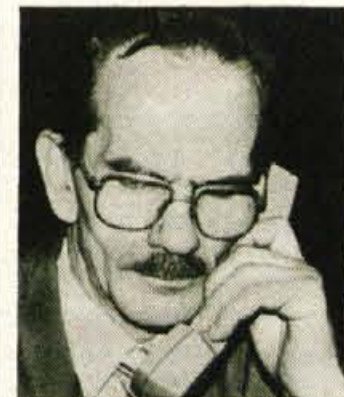
Kazimir Mohar

V DELOVNI HALJI

Anton Bogataj, vodja Alplesovega obrata inženiring proizvodnje

Napetost popusti šele junija

Železniki, 19. marca - Izdelava pohištva po meri in okusu naročnikov, kar z drugimi besedami pomeni obrat inženiring proizvodnje, je v Alplesu stara okroglo deset let. Zadnjih sedem število naročil nenehno raste. Anton Bogataj, doma iz Selc, je vodja obrata, v katerem danes dela 42 ljudi, pretežno kvalificiranih mizarjev.

»Ustanovitev obrata je narekoval trg,« pravi Anton Bogataj. »Hotelskih prostorov praktično ni mogoče opremljati s pohištvo iz rednega programa, pa tudi ljudje, ki so kupovali naše pohištvo, so želeli posebne zaključne elemente, zapore do stropa, dodatne police, drugačne materiale in barve.«

Zlasti od januarja do junija, ko se v turizmu pripravljajo na novo poletno sezono, imajo tudi v Alplesovem obratu inženiring proizvodnje, kjer opremljajo obmorske hotele in bungalove, polne roke dela.

»Najprej izdelamo ponudbo za opremo, in če je oziroma ko je sprejeta, opravimo izmere, sam naredim idejne skice, izberemo materiale, pohištvo izdelamo in ga nazadnje montiramo. Monterske ekipe so od doma tudi po dva, tri tedne, včasih grem z njimi tudi sam ali moj namestnik.«

Podobno se lotevajo naročil za opremo lokalov in stanovanjskih hiš. Zanimivo je, da cena pohištva po naročilu ni bistveno dražja - le za kakšnih deset do petnajst odstotkov - od pohištva iz rednega tovarniškega programa. O tem, kako so naročniki zadovoljni, Anton Bogataj prvi tako: »Od približno 800, kolikor jih imamo v enem letu, je večina zelo zadovoljnih, nekateri so pretirano hvaležni, dva ali trije pa imajo pripombe.«

V obratu pa razen tega "udejanjajo" tudi predloge svojih arhitektov, izdelujejo vzorce novega pohištva in imajo na skrbi servis pripomočkov za proizvodnjo.

»Delo je zanimivo, pestro, ustvarjalno, včasih, kadar so roki le preveč napeti, tudi utrudljivo,« pravi Anton Bogataj, ki nima dosti časa misliti na bližajočo se upokojitve.

H. Jelovčan

ITEO Ljubljana se vključuje v dva projekta EGS

Prenos znanja in tehnologij

Ljubljana, 21. marca - V inovacijskem centru ITEO so gospodarstvenike seznanili z možnostmi vključevanja slovenskega gospodarstva v mednarodne informacijske in poslovne sisteme na področju prenosa tehnologij, novih idej, izdelkov in programov ter storitvenih in tehničnih invencij in inovacij.

Inštitut za trženje, ekonomiko in organizacijo Ljubljana, pri katerem deluje Regionalni cenar za patente in Inovacijski center, se vključuje v konkretne akcije našega povezovanja z Evropo, je predstavil svojo ponudbo prenosa znanja in tehnologij, ki jo oblikuje na osnovi svoje vključenosti v večino mednarodnih organizacij na področju prenosa tehnologij, novih idej, izdelkov in programov ter storitvenih in tehničnih invencij in inovacij.

Delovni in programov ter storitvenih in tehničnih invencij in inovacij. Direktor programov Marijan Stele je povedal, da se bo morala Gospodarska zbornica Slovenije čimprej odrediti glede plačevanja članarin za te mednarodne informacijske in poslovne sisteme, sami pa razmišljajo o svoji podjetniški organiziranosti. Seveda pa so to le razmišljanja, dokler pri nas ni

razrešeno vprašanje statusa in financiranja bank podatkov, brez tega pa se je seveda težko vključevati v evropske in svetovalne mreže za prenos znanja in tehnologije, kjer so seveda stvari razčiščene, saj je jasno, katere informacije so zastoj, katere je plačati in kaj je poslovna skrivnost. S takšnimi problemi se trenutno pri nas seveda ne ubada le ITEO, temveč vse institucije in ustanove, ki nekaj podatkov še imajo, radi pa bi jih odprli v Evropo in seveda ponudili uporabnikom, kar bi seveda prineslo zaslužek.

Inovacijski center ITEO je v zadnjih treh letih zbral podatke od 6.000 zaščitnih modelov in vzorcev, 3.500 zaščitnih blagovnih znamk, 2.300 evidentiranih invencij in inovacij v Jugoslaviji, računalniška borza invencij in inovacij pa ima tudi podatke o 11.000 tujih novosti iz enajstih držav. Vključen pa je v Evropsko mrežo inovacijskih centrov (EBN), Evropsko združenje za prenos tehnologij (TII), Mednarodni register inovacij (IIR) in Klub daljcev za prenos tehnologij pri Združenih narodih (UNIDO-TSDC).

Ljubljana, Maribor in Jesenice vključeni v sodelovanje alpskih mest

Sorodni problemi mest od Francije do Slovenije

Ljubljana, 21. marca - Na Tednu mednarodnega sodelovanja in sejama Alpe-Jadran, ki je odprt na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, smo se seznanili z delovanjem Delovne skupnosti alpskih mest. Ustanovljena je bila oktobra lani v italijanskem Trentu, povezuje 25 mest iz šestih držav alpskega loka, med njimi so tudi Ljubljana, Maribor in Jesenice s Kranjsko goro.

"Zamisel je nastala v Trentu, pred tremi leti, zdaj pa je naša, saj Delovna skupnost alpskih mest povezuje že 25 mest v šestih državah, od Francije do Slovenije, območje pa je celo večje kot v skupnosti Alpe-Jadran. Zelim si sodelovanja, ne konkurence, bolj danes kot včeraj, radi bi ustvarili mrežo trdnih vsakodnevnih odnosov, upajmo, da se bodo naši otroci že razumeli med seboj," je dejal Ettore Bonazza, generalni sekretar skupnosti alpskih mest, doma iz Trenta, od koder je pobuda o njej prišla. Ko je izluščil sorodnosti sicer različnih mest, je omenil njihovo bogato zgodovino, vsa so namreč ob rekah, ki so imele v preteklosti po-

membno vlogo, vsa so ob meji, v vseh žive ljudje, ki so ponosni na svojo avtonomijo. Navedel je nekaj konkretnih nalog, ki so že bile oziroma bodo kmalu uresničene. Turistične agencije že sodelujejo, kmalu bo odprta informacijska banka, ki bo imela splošne informacije o značilnostih mest delovne skupnosti, pripravljajo študijo o tem, kakšni motivi evropskega turista vodijo v mesta, namesto na morje in v gore. Junija bo v Trentu tradicionalna razstava cvetja, ki bi lahko potovala po mestih skupnosti.

Ljubljanska županija Nuša Kerševan je povedala, da bo naslednja seja izvršilnega komiteja delovne skupnosti alpskih mest

junija v Ljubljani, v času Ohceti, in navrgla zamisel, da bi bila Ljubljana lahko koordinator v skupnosti za področje kongresnega turizma. Statut delovne skupnosti vsebuje evidentiranje problemov alpskih mest, skupno iskanje rešitev in izmenjavo strokovnih izkušenj ter povezovanje in sodelovanje ljudi, ki žive v mestih alpskega loka. Doslej so skupne probleme evidencialni predvsem na področju turizma, gostinstva, varstva okolja in urejanja mesta, predvsem starih mestnih jeder.

Jesenjski župan Jakob Medja pa je dejal, da možnosti vidijo predvsem v organizaciji velikih športnih prireditev in omenil seveda zamisel o treh prirediteljih zimskih olimpijskih iger. Pobuda je bila uradno ponovno potrjena in v poštev pride leto 1998 ali 2002.

M. V.

KRATKE Z GORENJSKE

Se najbolj delavni so gasilci... - Vaški odbor v Podkorenu, s katerim smo se med nedavnim obiskom pogovarjali o nekaterih problemih, ki že leto dni motijo krajanje, ugotavlja, da je struga potoka Krotnek pravi kanal za odplake in odpadke. Še dobro, da so ga lani očistili gasilci, za katere tudi pravijo, da so najbolj delavni v Podkorenu. Pa tudi folklorna skupina pridno vadi in priložnostno nastopa. Gasilci so lani s prostovoljnimi delom ob 80-letnici društva obnovili dom, v katerem je zdaj tudi manjša dvorana za srečanja in prireditve. Sicer pa v Podkorenu ugotavljajo in opozarjajo, da bi bilo treba čimprej urediti izogibalnice za avtobuse ob magistralski cesti in enkrat dokončno urediti tudi problem trgovine oziroma stavbe, ki je pod spomeniškim varstvom - A. Z.

Drevi osrednja proslava

Kranj - Že od konca minulega tedna so v krajevni skupnosti Vodovodni stolp v kranjski občini različne prireditve ob krajevnem prazniku. Med drugim so v torek v Domu JLA odprli tudi razstavo z naslovom Miniature iz Julijskih alp 1915-1917, ki sta jo pripravila Garnizija JLA Kranj in Mali vojaški muzej iz Bohinjske Bistrice. Sinoči pa je bila v Domu JLA v Kranju tudi okrogla miza z naslovom SZDL danes in politični pluralizem, na kateri je sodeloval tudi podpredsednik republiške konference SZDL Slovenije Viktor Žakelj. Drevi (petek) ob 18. uri pa bo prav tako v Domu JLA osrednja proslava v počastitev krajevnega praznika, na kateri bodo med drugim podelili tudi priznanja krajevnih skupnosti in bronasta odličja Osvobodilne fronte. A. Z.

Spominska svečanost v Lipnici

Lipnica - Pri spomeniku osnovne šole v Lipnici v radovljiški občini bo v ponedeljek, 27. marca, ob 16. uri tradicionalna spominska svečanost ob obletnici bitke Selške čete Cankarjevega bataljona v Rovtu in ob smrti heroja Staneta Žagarja. Na svečanosti bo govoril predsednik občinske skupščine Radovljica inž. Marko Bezjak, v programu pa bodo nastopili učenci osnovne šole, pevski zbor Stane Žagar iz Kroke in godbeniki iz Gorij. V šoli v Lipnici pa bo že dopoldne strelsko tekmovanje ekip iz vseh osnovnih šol v občini. A. Z.

Programska konferenca

Srednja Dobrava - Ta mesec so v radovljiški občini na programu programske konference krajevnih organizacij ZZZB NOV. Na Srednji Dobravi so imeli konferenco minulo soboto, na njej pa so ocenili lansko delo in se pogovorili o programu za letos. V krajevni organizaciji je le še 41 aktivnih članov in članic. V razpravi so spregovorili tudi o družbenopolitičnih dogodkih, ki so brez potrebe skalili mednarodne odnose ter izrazili odobravanje, da so miting v Ljubljani vendarle odpovedali. Poudarili so, da mestne ulice in trgi niso primeren kraj za reševanje slovenskih in jugoslovanskih problemov. Izrazili so prav tako tudi upanje, da bo Markovičeva vlada spremenila jugoslovansko gospodarstvo. Nazadnje so sklenili, da bodo 2. aprila šli vsi glasovat za člana predsedstva in da se bodo tudi borci udeležili letošnje očiščevalne akcije v Lipniški dolini. (cr)

Čebelarji brez čebel

Podnart - Tudi čebelarji Čebelarke družine Podnart-Kropa je zelo prizadela varoza. Od 28 čebelarjev Čebelarke družine jih je ostalo brez čebel kar deset, nekaterim čebelarjem pa je odmrlo le po nekaj družin. V primerjavi z letom 1988 se je zmanjšalo število čebeljih družin od 452 na 301 naseljen čebelji panj. (cr)

Mladinski natečaj

Kranj - 20. marca je bil končan letošnji mladinski natečaj Železniškega gospodarstva Ljubljana. Povsod v železniško transportnih organizacijah so zabeležili letos velik odziv osnovnošolcev z literarnimi in likovnimi deli. Najboljše prispevke bo Železniško gospodarstvo Ljubljana nagradilo. Podelili bodo 40 nagrad po 15 tisoč dinarjev, 80 nagrad po 13 tisoč in 120 nagrad po 10 tisoč dinarjev. Poleg teh pa bodo podelili tudi 60 kolektivnih nagrad oziroma železniških vozovnic za razredni izlet na relacijah Ljubljane in Istre. Nagradjena likovna dela bodo razstavljena v razstavnem prostoru Železniškega gospodarstva Ljubljana ob letošnjem dnevu železničarjev 15. aprila. A. Z.

Kulturna akcija letos

Radovljica - Komisija za kulturo pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica je že izoblikovala predlog programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini za letos. Predlagajo izvedbo štiridesetih različnih kulturnih prireditev in sicer 12 gledaliških predstav, 12 glasbenih oziroma zborovskih koncertov, 6 likovnih in foto razstav in 4 folklorne prireditve. Od teh naj bi dve izvedla kulturna društva iz drugih republik za delavce iz teh republik in prijatelje tovrstne kulturne dejavnosti naših narodov. Druge prireditve bodo izvajali razen domačih skupin tudi ansambli polklicnih in polpoklicnih gledališč iz Kranja in z Jesenic. Komisija za kulturo predlaga, da bi občinski svet s svojim deležem sredstev in soudeležbo delavcev zagotovil tudi letos ogled ene predstave v ljubljanski operi, dve gledališki predstavi v Mestnem gledališču ljubljanskem ali v Drami oziroma v Cankarjevem domu. Dve predstavi pa naj bi obiskali v gledališču na Jesenicah in v Kranju. Program kulturne akcije bodo financirali iz sredstev kulturne skupnosti Radovljica in z deležem občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica ter podpisnic družbenega dogovora posameznih organizacij združenega dela. Ta delež letos znaša za OZD do 200 zaposlenih po 1000 dinarjev na posameznika, z nad 200 zaposlenimi pa 800 dinarjev na posameznika. (jr)

Popravek

V članku o Zavarovalstvu na Gorenjskem pod naslovom Največja težava ohranjanje premoženja nam jo je zagodel tiskarski škrat. Pri premijskem poslovanju se namreč kažejo pomembnejši premiki v deležu zasebnega sektorja. Ta delež je lani znašal 45,2 odstotka, leto prej pa 37,5 odstotka. Razlog za povečanje je dokaj uspešno obvladovanje inflacijskih gibanj. Bralcem se za napako, ko je škrat zamenjal odstotke, opravičujemo.

Praznik krajevnih skupnosti Bitnje, Jošt, Sv. Duh in Žabnica

Glavna naloga je letos telefonija

Bitnje, 23. marca - V ponedeljek, 27. marca, bo minilo 47 let, odkar se je v Rovtu nad Crngrobom Selška četa Cankarjevega bataljona spopadla z desetkrat močnejšim in veliko bolj oboroženim sovražnikom. Vsako leto v spomin na ta tragični in hkrati slavni dogodek praznujejo v krajevnih skupnostih Bitnje, Jošt, Sv. Duh in Žabnica v kranjski oziroma v škofje-lški občini. Tako je tudi letos, nosilec prireditev in praznovanja pa je poseben koordinacijski odbor v okviru krajevnih skupnosti, predsednik pa Vinko Strgar iz krajevnih skupnosti Bitnje. Osrednja prireditev pa bo jutri (v soboto), ko bo na Planici nad Crngrobom ob 10. uri tradicionalno množično zborovanje.

Letos, ko je ponovno na vrsti kot nosilec skupnega praznovanja krajevna skupnost Bitnje, so v tej krajevni skupnosti v kranjski občini prav zdaj pred začetkom velike akcije. Kaže, da bodo kmalu začeli z deli in zakopali za izgradnjo telefonije.

Vili Knez

«Res je, telefonija je letos v naši krajevni skupnosti glavna naloga,» pravi predsednik gradbenega odbora Vili Knez. »Po številnih sestankih, ki jih imamo redno vsak teden že od lani, smo zdaj tik pred tem, da zakopljemo, če homo le dobili lokacijsko in gradbeno dovoljenje, kajti izvajalec gradbenih in montažnih del je že izbran. Naša želja je, da bi naslednji praznik praznovali z otvoritvijo telefonije. To pa pomeni, da bo letos krajevna skupnost Bitnje eno samo veliko gradbišče, za kar že zdaj

Največja želja prebivalcev krajevnih skupnosti Bitnje je, da bi bil kanal iz čistilne naprave še letos povezan z urejeno strugo potoka Žabnice...

prosimo krajanje za razumevanje. Sicer pa moram vse, ki so že doslej tako ali drugače sodelovali v akciji, pohvaliti, saj recimo pri soglasjih praktično ni bilo težav. Zdjaj pripravljamo tudi plačilo druge akontacije v znesku 500 tisoč dinarjev, medtem ko bo potem po končani akciji še poračun. Trenutno je 230 interesentov za telefon, prijave pa še sprejemamo, saj imamo na voljo 434 priključkov.»

Ob tako veliki akciji, kot jih čaka letos, je razumljivo, da v krajevni skupnosti ne načrtujejo še kakšnih drugih večjih del. Ugotavljajo pa, da se dokaj uspešno rešuje tudi problem, ki bi se ga čimprej radi rešili. Gre namreč za regulacijo potoka Žabnica. Bori se, da letos vseeno delavci VGP ne bodo še povežali sedanjega odtočnega kanala iz čistilne naprave pri Bitnjah.

Tone Jenko

«Čistilna naprava oziroma odtočni kanal iz nje, iz katerega se zdaj voda ne more odtekat, nas zares vedno bolj skrbi. Upamo, da bo problem vendarle rešen, saj zdaj onesnaženost sega že tja do Srednjih Bitenj. Najbrž pa je res, da bo šele po uresničitvi projekta, po katerem bodo fekalne vode iz Stražišča speljane v čistilno napravo Kranj, meteorne pa v Žabnico problem ekološko dokončno rešen. Prav gotovo pa bo tudi na tem območju slej ko prej treba misliti na kanalizacijo,» ocenjuje predsednik sveta krajevnih skupnosti Tone Jenko.

Telefonija, kot pravijo, pa vseeno ne bo edina naloga letos v krajevni skupnosti, ki si jo nameravajo zastaviti. Pravijo, da morajo zgraditi še dve avtobusni postajališči. Že spomladi pa načrtujejo na območju ce-

lotne krajevnih skupnosti tudi veliko očiščevalno akcijo, v kateri nameravajo očistiti predvsem rob gozda. Odkar pa jim je lani uspelo dokončno urediti prostore v Gasilskem domu, se zdaj v njem odvijajo različne dejavnosti. Uredili bodo le še poseben prostor za civilno zaščito.

Vinko Strgar

Vinko Strgar, predsednik krajevnih konference Socialistične zveze Bitnje, pa ugotavlja, da je bilo letošnje sodelovanje predstavnikov vseh štirih krajevnih skupnosti pri pripravi prireditev ob krajevnem prazniku zelo dobro. »S skromnimi sredstvi smo pripravili kar bogat program. Različna športna tekmovanja so se na primer začela že minulo soboto, osrednji prireditvi pa bosta v petek (danes), 24. marca, ko bo ob 19. uri v Zadrudnem domu v Žabnici slavna akademija, na kateri bodo Žabničani najbolj zaslužnim pri lanski akciji za izgradnjo mrliških vežic podelili priznanja, in v soboto, 25. marca, ko bo ob 10. uri tradicionalno množično zborovanje na Planici nad Crngrobom. Sicer pa prireditve za praznik niso edina oblika sodelovanja med našimi krajevnimi skupnostmi. Letos nas še posebej povezuje telefonija s Stražiščem, redno pa sodelujemo tudi s sosednjo krajevno skupnostjo Žabnica.»

V zvezi s sobotnim množičnim zborovanjem na Planici nad Crngrobom pa povejmo še, da bodo v programu nastopili učenci osnovne šole Lucijana Seljaka in pripadniki Garnizije JLA oziroma vojniki iz Kranja in Škofje Loke. Cesta iz Stražišča do Planice bo zaprta za motorni promet od 8. ure do 9.30. Udeležbo na zborovanju pa načrtuje tudi sekcija za planinske pohode in izlete pri Društvu upokojencev Kranj. Za udeležence tega pohoda bo iz krajske avtobusne postaje ob 7.45 odpeljal avtobus do Ješeta v Stražišču, od tam pa bodo upokojenci krenili peš na Planico. Razen tega pa bosta jutri tudi dva Pohoda po poteh Rovta. Ob 8.30 bo štart v Crngrobu, ob 7.30 pa v Bitnjah.

A. Žalar

Pripravljajo nove normative

Različna uporabnost zaklonišč

Kranj, 20. marca - Civilna zaščita v Kranju je v začetku osemdesetih let naredila program izgradnje, urejanja in vzdrževanja zaklonišč. Tako je bilo 1984. leta zgrajeno prvo zaklonišče na prostoru bivše Save Kranj, aprila letos pa bo zgrajeno drugo pri Sportnem parku. Še letos pa se bodo začele priprave za gradnjo še enega zaklonišča med Gimnazijo in Bežkovo vilo.

Z zbranim denarjem, ki ga prebivalci kranjske občine na podlagi odloka prispevajo za zaklonišča, se po nekaj letih že kažejo prvi rezultati. Poveljnik občinskega štaba za civilno zaščito občine Kranj Franc Rihtaršič pravi, da so se načrtno in sistematično lotili programa izgradnje, urejanja in vzdrževanja zaklonišč v začetku osemdesetih let.

«Pri sestavi programa smo izhajali iz tega, da je pri novogradnji na Planini bilo razrešeno tudi vprašanje gradnje zaklonišč, medtem ko med gradnjo v Vodovodnem stolpu in še prej na Zlatem polju zaklonišč nismo gradili. V starem delu mesta pa nekdanji rovi dolga leta niso bili vzdrževani.

1984. leta je bilo na območju stare Save v Kranju zgrajeno prvo javno zaklonišče za 400 oseb. Po programu bi potem morala priti na vrsto gradnja zaklonišča med Gimnazijo in Bežkovo vilo, nato pa v Vodovodnem stolpu pri Sportnem parku. Vendar pa smo dinamično gradnje malce obrnili, ker se gradnja med Gimnazijo in Bežkovo vilo šele pripravlja. Da zbrani denar ne bi izgubljal vrednosti, smo se odločili najprej za gradnjo pri Sportnem parku. To zaklonišče za 300 oziroma 400 oseb bo zgrajeno do konca aprila. Še letos pa se bodo začele tudi priprave za gradnjo zaklonišča za okrog 300 oseb na območju med Gimnazijo in Bežkovo vilo.»

Zgrajena zaklonišča za okrog 1000 oseb, poleg obnovljenih pod starim delom mesta in zaklonišč na Planini ter ob posameznih objektih, zgrajenih v tem času, bodo v začetku devetdesetih let tudi opravičila realne možnosti Kranja na tem področju. Nič ne namreč tudi ni pričakoval, da bi z zbranim denarjem lahko naredil še kaj več, posebno še, ker

se del denarja od 1983. leta porabi tudi za vzdrževanje.

«Že pri programu izgradnje zaklonišč smo opredelili različno, če tako rečem, dvojno uporabnost zaklonišč. Tako ima v zaklonišču stare Save zdaj skladišče Merkur. Novo zaklonišče pri Sportnem parku bo namenjeno potrebam civilne zaščite in športnikom. Koristno se uporabljajo in urejajo tudi rovi pod starim delom mesta. Na ta način je poskrbljeno tudi za redno vzdrževanje teh objektov oziroma prostorov, za katerega pa se že od 1983. leta v občini usposabljuje tudi posebne enote.» Medtem ko pri organizirani stanovanski gradnji na širših območjih gradnja zaklonišč doslej nekako ni bila problematična, čeprav je samo gradnjo novih naselij dražila, pa se nekako ni uveljavila gradnja zaklonišč pri posameznih stanovanjskih objektih v občini. To pa se ne kaže le v kranjski občini. Zato se kar zadeva gradnjo zaklonišč, predvsem normativno in pogojev, v republiki Sloveniji pripravljajo nekatere spremembe. Predsedstvo SR Slovenije naj bi ta stališča in usmeritve sprejelo do konca tega polletja. Glavni namen pa je pomeniti stroške za gradnjo zaklonišč.

A. Žalar

KS vztraja pri predlogu

Krajši rok za plačevanje elektrike

Kranj - Svet krajevnih skupnosti Vodovodni stolp v Kranju je na zadnji seji razpravjal o odgovoru Sestavljene organizacije Elektrogosudarstva Slovenije, in se z ugotovitvami ne strinja. Se na pred vztraja, da delegacija za republiško skupščino predlaga, da izvršni svet SR Slovenije zadolži Elektrogosudarstvo Slovenije, da pospeši skrajšanje časovnega roka odplačevanja elektrike po dejanski porabi.

Delegacija iz krajevnih skupnosti je namreč na seji zbrala krajevnih skupnosti občinske skupščine 22. februarja letos predlagala, da bi električno energijo plačevali po položnici na vsaka dva meseca in na podlagi dejanske porabe, ki bi jo ugotovili z odčitavanjem števec.

V odgovoru Služba prodaje elektrodistribucije ugotavlja, da predlagani način obračunavanja in plačevanja električne energije pomeni bistveno spremembo organizacije sedanjega tako imenovanega letnega obračuna z obročnim načinom plačevanja. Gre za to, da je sedanji obračun enoten za celo Slovenijo, pravijo in da je takšna organizacija prilagojena enakomerni izkoriščenosti zmogljivosti računalniške opreme v računalnem centru in obstoječi delovni sili po Tozdih. Ugotavljajo, da na primer zdaj potrebujejo za redno mesečno odpiranje ene desetine uporabnikov 70 odčitovalcev, medtem ko recimo pri spremembi cen potrebujejo kar 460 odčitovalcev. V nadaljevanju pa v odgovoru pojasnjujejo, da v Elektrogosudarstvu preučujejo možnost za skrajšano obračunavanje, vendar brez nove računalniške opreme in dodatnega povečanja delovne sile ni moč takoj preiti na spremenjen način obračuna. Nakup nove računalniške opreme pa v Elektrogosudarstvu načrtujejo.

Svet krajevnih skupnosti pa ugotavlja, da je zaradi letne in zimске tarife in zaradi vmesnih podražitev treba števec odčitavati že zdaj na dva meseca...

A. Ž.

Darujmo kri

Kranj, 24. marca - V sredo se v Kranju začne krvodajalska akcija, ki se bo raztegnila tja do srede aprila. Tisti, ki se ob prvem novčenju niso odzvali povabilu nanjo, pa so si medtem premislili, se še vedno lahko pridružijo. Ostali so dobili vabila, ki jih je za to priložnost brezplačno natisnila radovljiška knjigovoznica.

Prvega dne krvodajalske akcije, ki bo za kranjsko občino trajala kar 13 dni, bodo darovali kri četrtošolci kranjskih srednjih šol, ki se vsako leto v velikem številu odzovejo humanitarni akciji. Ostali dnevi pa so namenjeni krvodajalcem po krajevnih skupnostih. Skupine krvodajalcev bodo prišli na zbirna mesta iskat avtobusi in jih odpeljali na Zavod za transfuzijo krvi v Ljubljano. Danes objavljamo razpored za prva dva dni, prihodnji petek pa ure in zbirna mesta za tiste, ki bodo darovali kri aprila.

V četrtek, 30. marca: za KS Stražišče ob 6. in 7. uri na avtobusni postaji pri cerkvi za KS Vodovodni stolp ob 8. uri pred »gasilci« za KS Bratov Smuk ob 9. uri pred KS Bratov Smuk in za KS Kranj Center ob 10. uri pred hotelom Creina.

V petek, 31. marca: za KS Stražišče ob 6. uri na avtobusni postaji pri cerkvi za KS Zlato polje ob 7. uri pred KS za KS Predoslje ob 8.30 na avtobusnih postajah Predoslje in Suha za KS Britof ob 9.30 na tamkajšnji avtobusni postaji za KS Žabnica ob 10.30 na avtobusni postaji v Žabnici in za KS Bratov Smuk ob 11. uri pred KS Bratov Smuk.

Občinska organizacija Rdečega križa iz Kranja, organizator akcije, še enkrat vabi Kranjčane in okoličane, naj storijo človekoljubno dejanje.

**M — KŽK Gorenjske
TOZD AGROMEKANIKA**
Kranj - Hrastje 52 a

KMETOVALCI NOVO V PRODAJI!

- **Novo v našem programu so keramične dize z bistveno zmanjšano potrošnjo vode pri škropljenju. Po želji vam dize tudi vgradimo na rabljene ali nove škroplilnice in atomizerje.**
- **Iz lastnega programa vam nudimo vseh vrst škroplilnice in atomizerje po ugodnih pogojih - popust ali kredit.**
- **Za takojšnjo dobavo nudimo traktorje IMT Beograd**
- **Trenutno imamo po ugodni ceni še omejeno količino traktorjev TOMO VINKOVIĆ, Bjelovar novi tip TV 821.**

Telefoni: (064) 36-461, 34-033, 34-034, 34-035.

Trgovina v Hrastju obratuje vsak dan od 7. do 15. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure

CESTNO PODJETJE KRANJ p. o.
Kranj, Jezerska c. 20

CESTNO PODJETJE KRANJ obvešča, da bo cesta R-314 na odseku STUDENO-ŽELEZNIKI V SELŠKI DOLINI zaprta za ves promet od 27. 3. 1989 do 11. 5. 1989, vsak dan od 6.30 do 13.00 ure in od 14.30 do 19.30 ure, razen ob nedeljah in praznikih. Popolna zapora ceste je potrebna zaradi rekonstrukcije ceste.

Avtobusni promet bo urejen s prestopanjem. Obvoz za osebnih in tovornih promet je določen na relaciji ŽELEZNIKI-DRAŽGOŠE-PODBLICA-BESNICA-KRANJ-ŠKOFJA LOKA-STUDENO in obratno. Obvoza za prikolice in avtovlake ni.

Udeležence v prometu opozarjamo, da se ravna po cestno-prometni signalizaciji in z razumevanjem upoštevajo, da navedena dela Cestno podjetje Kranj iz tehničnih in varnostnih razlogov ne more izvajati med prometom.

**GORENJSKA
KMETIJSKA
ZADRUGA n.sub.o**

KMETIJSKA TZO NAKLO

razpisuje JAVNO LICITACIJO
za prodajo naslednjih osnovnih sredstev

1. 35 krav SL pasme
2. traktor Zetor CRYSTAL 80 KS
3. plug: regent pluto III
4. sejalnica za žita MF 732
5. kembrič valjarji
6. kombi IMV 1600 (ni v voznem stanju) letnik 78
7. krožne brane OLT — TISA 3m
8. škroplilnica »Agromehnika« 500 l
9. silokombajn POTTINGER — MEX II K
10. rotacijska kosilnica RK 165
11. rotacijska kosilnica BRK 2050
12. samonakladalna prikolica POTTINGER — TOP II
13. električni agregat
14. hladilni bazen za mleko 1300 l
15. puromat 1393
16. planirna deska za Zetor CRYSTAL
17. črpalke za mleko
18. dvoosna traktorska prikolica

Javna licitacija za krave SL pasme bo v ponedeljek, 27. 3. 1989, ob 10. uri na posestvu TZO Naklo v Strahinju. Licitacija za ostala osnovna sredstva po seznamu bo dne 31.3.1989 ob 10. uri na istem mestu.

Ogled vseh osnovnih sredstev je možen eno uro pred pričetkom licitacije.

Na javni licitaciji lahko sodelujejo pravne in fizične osebe. Zastopniki pravnih oseb morajo imeti pooblastilo, kavgijo za varujejo z bariranim čekom. Kavgija v višini 10 % od izklicne cene, se mora plačati pred pričetkom licitacije, razen za osnovno čredo.

Blago se prodaja po sistemu »VIDENO — KUPLJENO«. Izlicitirano blago se mora plačati in prevzeti v 7 dneh po licitaciji, sicer kavgija zapade. Davčne obveznosti poravnava kupec. Izklicne cene bodo razvidne iz kataloga, ki ga bo prejel vsak interesent pred pričetkom dražbe.

OSNOVNA ŠOLA STANE ŽAGAR KRANJ

Komisija za delovna razmerja Osnovne šole Stane Žagar Kranj razpisuje dela in naloge za določen čas:

1 UČITELJ ZGODOVINE — ZEMLJEPISA
od 3. maja do 30. 6. 1989

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, ki jih določa Zakon o osnovni šoli, imeti mora visoko ali višjo izobrazbo ustrezne pedagoške smeri.

Prijave z dokazili naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Stane Žagar Kranj, Cesta 1. maja 10 a. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

DREVESNIČARJI! PRAKTIČEN PLUG

**ZA IZKOPAVANJE SADIK
NA TRAKTORSKO VITLO
VAM BO OLAJŠAL DELO
V DREVESNICI**

**POJASNILA O MOŽNOSTI
NABAVE VAM DAJE**

MERKUR KRANJ

Oddelek za kooperacije
telefon: (064) 22-773

ISKRA KIBERNETIKA KRANJ
Industrija merilno regulacijske
in stikalne tehnike Kranj, n. sol. o.

Na osnovi sklepov Komisije za delovna razmerja TOZD INŽENIRING objavljamo naslednja prosta dela in naloge

VIŠJI STROKOVNI SODELAVEC

Delo je na področju zagotavljanja kakovosti sistemov.

Zahteve:

dipl. inženir elektrotehnike (smer elektronika, merilna regulacija ali avtomatika in 4 leta ustreznih delovnih izkušenj)

VIŠJI MERILEC

Delo je na področju kontrole kakovosti rotacijskih komponent in sistemov.

Zahteve:

inženir elektrotehnike (smer merilna regulacija) in 5 let ustreznih delovnih izkušenj

SAMOSTOJNI KONTROLOR

Zahteve:

Elektrotehnik in 5 let ustreznih delovnih izkušenj.

Pisne prijave z opisom dosedanjega dela in dokazila o izobrazbi sprejema v 8 dneh od objave Kadrovska služba Iskra Kibernetike Kranj, Savska loka 4.

Sergej Nikita Hruščov

UPOKOJENEC ZVEZNEGA RAZREDA

2

Najprimernejši čas za pripravljanje nove ustave je čas oddiha. Tam na rtu Picunda ga bodo manj odtegovali z »žgočimi zadevami«. Telefona resda ne bo moč izključiti, tudi papirji, ki jih pošiljajo jemljejo čas, a kaj je to v primerjavi z moskovsko naglico. A tam pod bori se tudi misli bolje.

Slišal sem o očetovih načrtih. Na plenumu so se za začetek pripravljali na to, da bi razširili sestavo Prezidija CK. V zadnjih letih so zrastle mladi ljudje: Šeljepin, Andropov, Iljičev, Poljakov, Satjukov, Harlamov, Adžubej. Zelo podjetni tovariši. Živo se odzivajo na vse nove predloge, v letu lovijo misel, razvijajo jo, obenem prihajajo na dan s kupi predlogov. Z njimi se delo odvija zanimivejšo in živahneje. Pravzaprav v reševanju mnogih partijskih in državnih poslov ne igrajo manjše vloge kot člani Prezidija. Upoštevati je treba novonastali položaj in v skladu s tem obnoviti Prezidij CK. Razen tega bodo ti mladi ljudje prišli kot zamenjava. Toda o vsem tem je bilo treba še in še premisliti.

Na žalost pa na oddih ne bo mogoče oditi pred oktobrom. Že od pomladi se odlaga pregled nove raketne tehnike, Malinovski pa pritiska, da se je treba odločiti o tem, da bi v oborožitve vključili nove medcelinske rakete. Prikaz novih vrst raketnih orožij je bil po večkratni odložitvi končno določen za september.

Skupaj z očetom bi tja oditi člani vlade, zadolženi za obrambno industrijo: Brežnjev, Kirilenko, Ustinov. Na poligonu so jih pričakali ministri, komandanti vojnih okrožij, konstruktorji.

Vse priprave za september so bile končane, urejale so se za zadnje podrobnosti o tem, kdo bo spremljal visoko vodstvo. Ker pa je bilo številno tistih, ki so to želeli kar nekajkrat večje od števil prostih mest, so seznale drobnjakarsko preverjali v CK-ju in vodja oddelka za obrambno industrijo Ivan Dimitrijevič Sjerbin je brez milosti prečrtaval odvečne priimke.

Jaz sem si zelo želel priti v ta krog izbrancev, ker sem bil na vseh prejšnjih prikazih med demonstratorji nove vojne tehnike. Nedavno je bila dokončana izdelava nove medcelinske rakete. Zdaj se je odločalo o njeni usodi. Poslušalo se bo mišljenje zagovornikov in nasprotnikov in potem bo prišlo dokončne odločitve o njeni vključitvi v serijsko proizvodnjo.

Na svojo radost sem ostal na seznamih. Začela se je naglica pred odhodom. A usoda je ho-

tela, da uredi drugače. Nekaj dni pred odhodom me je začela boleti noga. V začetku tej malenkosti nisem pripisoval pomena. Po nekaj dnevih pa sem se že začel mučiti pri hoji. Zateči sem se moral k medicini.

»O kakšni službeni poti ne more biti niti govora,« je zdravnik odmahnil z roko, »morali vas bomo poslali v bolnico.«

Po krajšem prepiru je vprašanje bolnice odpadlo, odločili so se, da me bodo zdravili doma. A jaz sem že sam dojel, da v takšnem stanju na poligonu nimam kaj početi.

Moji kolegi so odleteli, želec mi hitro ozdraviljenje, in po nekaj dneh je za njimi odšel tudi oče.

Ležal sem v postelji, bral knjige in žalostno gledal skozi okno — bila je vedra, sončna jesen. Včasih je zazvonil telefon in nekako sem odšel do njega.

Tako je minilo nekaj dni. Novic s poligona ni bilo in jih tudi ni moglo biti — vsi so se nahajali tam.

Počutil sem se vse bolje in po nekaj dneh sem že nameraval v službo.

V hiši na Leninskih gorah sem v prvem nadstropju zasedel z družino dve sobi s kopalnico, ki sta nekako predstavljali posebno stanovanje, katerega vrata so se odpirala na hodnik. Nasproti je bila velika obednica. Vsa družina se je redko skupaj zbirala za mizo. Vsakdo je bil zavzet s svojim poslom in je jedel, kadar je pač nanoslo. Samo zvečer, ko se je oče vračal z dela, so se za kratek čas vsi zbrali skupaj, pili čaj in si pripovedovali novice.

Zatem je oče pregledal papirje, se presedel na prostor, kjer ni bilo več posode in začel s čitanjem. Pitja čaja v krogu družine je bilo konec, začeljo se je večerno delo. Vsi so utihnilo, da tega dela ne bi motili, razšli so se po svojih sobah, ali molče sedeli na divanu in v foteljih s časopisi ali knjigami.

Jaz pa sem imel posebni mestni telefon in lokalni telefon zveze z dežurnim načelnikom enostanovanjske vile. Telefoni, ki jih je uporabljal oče, so se nahajali na posebni mizi v kotu sobe poleg jedilnice. Tam so bili aparati mestne in medmestne vladne linije, prav tako pa tudi mestni telefon in direktni telefon v dežurno sobo varnostnikov. Oče je te telefone redko uporabljal, in to samo v nujnih primerih, ker je smatral, da je delovni čas zaključen in da mora pustiti ljudi počivati in jih ne obremenjevati s posli, ki jih je mogoče opravičiti med delovnim časom. Delo v poznih večernih urah ga je spominjalo na nočna bedenja v Stalinovih časih.

JELOVICA

lesna industrija ŠKOFJA LOKA
tel.: 064/631-241

PRODAJNI PROGRAM

- okna TERMOTON in JELOBOR SU
- polkna, rolete, žaluzije
- notranja naravna in lužena vrata
- vhodna in garažna vrata različnih variant
- lesene obloge
- vrtno garniture
- montažne pregradne stene...

PRODAJNA MESTA:

Škofja Loka, Celje, Murska Sobota,
Nova Gorica, Izola

STROKOVNI NASVETI:

vsak dan od 7. - 15. ure
v soboto od 7. - 12. ure

Miran Skalar

Aforizmi

Jugoslavija je federativna skupnost različno usmerjenih demonstrantov.

Pri nas vlada popoln nered, ne vlada!

Zdaj je že povsem jasno, da gremo v Evropo. V vzhodno.

Delamo za kruh, zaslužimo pa komaj za položnice.

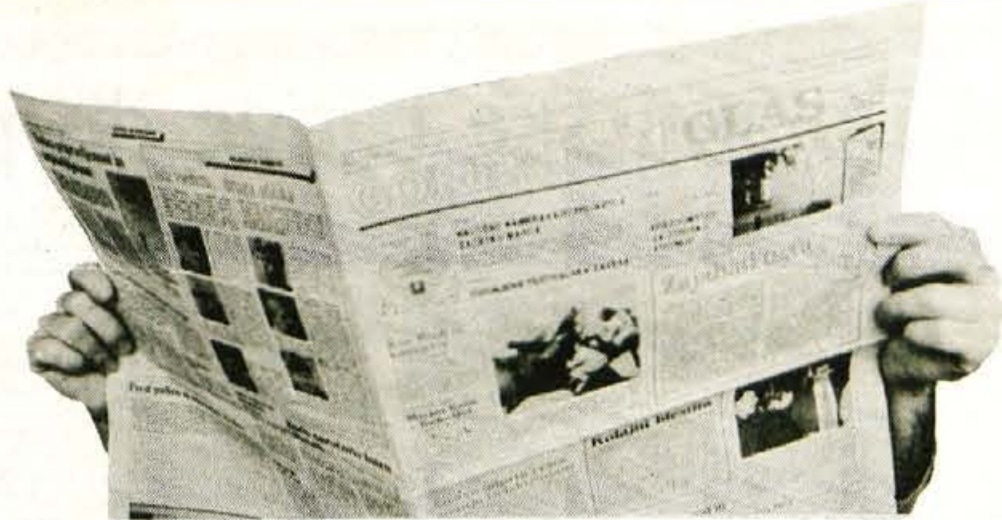
Vse bolj sem prepričan, da smo že v komunizmu. Štrajkamo zaradi potreb.

Bolj kot na ulici, so nevarni upori v glavah!

Partiji je treba dati posebno mesto v kulturni zakladnici našega naroda. Za neizčrpen vir govornih in pisane besede.

Kako naj bo nekdo za nekaj kriv, če pa vsak misli s tujo glavo?

Zmagujemo v porazih!

Odprte strani

Urednikova beseda

Današnje 7. Odprte strani so nekoliko drugačne. Zaradi napake v tiskarni prispevkov Mihe Nagliča in Zorana Poliča ni bilo moč v celoti prebrati, zato zapis Od Dolomitske izjave do poskusov strankarstva objavljamo še enkrat v celoti, od zapisa Pluralizma ne damo pa po dogovoru z avtorjem le začetni del. Dodali pa smo še aforizme Mirana Skalarja, intervju Marije Volčjak s podpredsednikom slovenske gospodarske zbornice Tomažem Koširjem, razpravo izvršnega sekretarja CK ZKS Petra Bekeša o političnem pluralizmu in pismo profesorice srednje družboslovne šole v Škofji Loki Alenke Potočnik Lauko o štrajku srednješolskih učiteljev. Naslednje Odprte strani bodo izšle 7. aprila. Sredico bomo namenili zapisu z Glasove preje, ki bo 31. marca v kranjskem hotelu Creina. Pogovarjala se bosta Viktor Žakelj in Marko Bulc. Druge strani pa odpiramo aktualnim razmeram. Vabimo k sodelovanju.

Leopoldina Bogataj

ZORAN POLIČ

Od Dolomitske izjave do poizkusov strankarstva

Osvobodilna borba slovenskega naroda je ves čas svojega poteka dokazovala, da skušajo njeni nosilci vzporedno z njo dograjevati tudi politični sistem, ki bi povsem spremenil podobo temeljnih družbenih in političnih odnosov, kakršni so veljali pred vojno. To je tudi razumljivo, saj so se predstavniki ustanovnih skupin OF našli v iskanju drugačnih poti političnega življenja že pred ustanovitvijo Osvobodilne fronte in to predvsem v odporu takratni centralistični, birokratski in strankarski ureditvi predvojne Jugoslavije. Zato je v duhu teh hotenj in gledanj treba prebrati in razumeti tudi vse dokumente, ki opredeljujejo posamezne etape našega boja in povojnega razvoja, kot so temeljne točke OF, dolomitska izjava, sklepi kočevskega in črnomaljskega zbora odposlancev slovenskega naroda, sklepi AVNOJA-a in ustavni akti vse do ustave iz leta 1974.

Vse te dokumente je potrebno sprejemati, tolmačiti in tudi opredeljevati v soglasju s časom in pogoji, v katerih so nastajali, ne pa poizkušati opredeljevati njihov pomen in vrednost z današnjimi očmi in željami in še najmanj s pravico, da bi poizkusili njihovega razvrednotenja slušili kot argument za podcenjevanje vloge OF in NOB v politični zgodovini slovenskega naroda. Prav tako pa tako razvrednotenje ne more biti osnova za razmah strankarstva kot edine odredujoče poti za srečnejšo bodočnost jugoslovanske skupnosti.

Nesprejemljiv je tudi prigovor, da ne čas in ne ljudje niso bili in niso pripravljene za pot, ki jo je ponujala OF in jo ponuja Socialistična zveza, da bi poizkusili izbrati, neuresničljive sanje priznane, neuresničljive sanje prenapetežev, ki ne razumejo stvarnih potreb in hotenj ljudi. In vendar je prav tako pot nujna, če nam misel o svobodi človeka in njegovi pravici, da se o vsem odloča sam, brez samozavestnih skrbnikov, ni le fraza, ki jo uporablja nekdo samo kot nekaj dokaz svoje navidezne demokracije, temveč tudi razdobje, ki sta vseh bolj stvarna potreba ob prehodu v novo tisočletje, ki naj ne bo le razdobje visoke tehnike, informativne in inovativne družbe, temveč tudi razdobje polne svobode človeka in sprostitve vseh njegovih ustvarjalnih sil.

Nekateri pisci, ki dobronamerno iščejo rešitve za naš politični uredni, predvsem pa nedobronamerni, ki bi želeli do kraja razvrednotiti, kar je OF prinesla v naše politične odnose, postavljajo vprašanje, kaj je pravzaprav

»pluralizem interesov«, »politični pluralizem« ali kako drugače imenovano politično življenje, ki ga uveljavlja Socialistična zveza in v katerem naj se spopadajo argumenti in razrešujejo odnosi na temelju posameznih in skupinskih interesov. V isti sapi tudi ugotavljajo, da je to nemogoče ali celo nesmisel, kar ponuja SZDL, in da je edini pluralizem mogoč le z oživiljanjem strank, pa četudi bo njihova vsebina stara, tudi v svetu že preživela, le da bodo imena spominjala na demokracijo, pa morda še na socializem, volilci pa se bodo odločali koga posaditi v fotelje, da katere se bodo borili liderji z visoko zvečenimi pa neuresničljivimi programi. Ali ni to zavajanje volilcev in ponoven še globlji odmik od politike, kakršna naj bi bila po zamislih OF in kasneje SZDL? Namesto, da bi prispevali k uresničitvi te politike, k osvobajanju človeka posameznika, k uveljavljanju svobodnejšega življenja gospodarskih organizacij in k skupnim naporom za hitrejši razvoj vseh oblik družbenih dejavnosti (kultura, zdravstvo, okolje, standard) bomo ponovno vso težo naporov usmerjali v strankarske spopade, v iskanje pristašev, v dajanje obljub in v izpolnjevanje tistih programov in samo v toliko, da ohranimo zvestobo pripadnikov, ki bodo v volilni borbi odločali o oblasti te ali one stranke! Ali ni to strahoten in za vse Slovence predrag povratek v odnose in razmere, ki smo jih tako težko premagali in izhod iz njih tudi drago plačali?

Poizkusi, da bi pozabili preteklost in razvrednotili vse, kar smo do AVNOJA-a in z njim dose-

gli v urejevanju našega političnega življenja, botrujejo današnjim pojavom razpihovanja mednarodnih trenj, ko si z izkoriščanjem vse težjih pogojev za stabilizacijo gospodarskega razvoja in vse bolj zaskrbljujočega socialnega stanja (padeč standarda), prizadevajo nekateri politikantsko nastrojeni posamezniki poglobiti sicer neupravičeno in v preteklosti že premagano razdvojenost med našimi narodi in z obnavljanjem strankarskega in drugih že preživelih oblik političnega delovanja (poizkusi utrjevanja centralizma ali oživiljanja separatizma) ponovno uveljaviti oblast posameznikov ali klik, ki bi zopet želeli vrniti čase, ko je bilo možno ugodno življenje na račun delovnih množic.

Kot ni mogoče zanikati dejstva, da se je ogromna večina Slovencev v času NOB odločila za politiko in s tem za takrat sprejete dokumente OF, tudi ni mogoče prezreti dejstva, da je vsa vsebina politike OF predstavljala tako odločen odpor okupatorju in domačim izdajalcem, kakor tudi obračun in odpoved politikantskemu strankarstvu stare Jugoslavije.

Dejstvo pa je, da se sama SZDL ni dovolj odločno borila za uveljavljanje te, od OF jasno začrtane poti in da so zaradi splošnih pogojev razvoja pa tudi zaradi nepričakovanih zunanjih pritiskov bili občasno nujni drugačni ukrepi, ki tej poti niso odgovarjali (centralistične mere, politični posegi v gospodarstvo in na druga družbena področja, kadrovska politika s poudarkom na moralni primernosti in podobno). Vse to je resda predolgo

trajalo in posegalo v čas po letu 1950, ko je bilo, še posebno zaradi odločne napovedi naslednjega samoupravljanja v vseh oblikah družbenega življenja, predvsem pa v gospodarstvu, nujno takoj obračunati z vsem, kar je pomenilo odstop od temeljne usmeritve, predvsem pa odpravi neupravičeno mrtvilo in kabinetsko reševanje v sami SZDL.

Nosilci strankarstva v političnem življenju, ko izkoriščajo te slabosti SZDL, se sklicujejo (in tudi priznavajo) na OF pred dolomitsko izjavo in po njej, češ da je tu — na tej točki — treba iskati vzroke za konec političnega pluralizma, ki da je v OF veljal do te izjave. Dolomitska izjava pa je imela za vse sodelujoče in predvsem za politiko tistega časa en sam namen, da namreč kot dokument, ki nadaljuje s temeljnimi točkami OF začrtano pot, odpre tako za tisti čas, kot tudi za bodoča iskanja take okvire političnega delovanja, ki bodo uveljavljali enotno gibanje brez strankarskih spopadov in s tem uveljavljali človeka kot neposrednega nosilca vseh za njega pomembnih odločitev.

Nad tem naj bi se vsi tisti, ki bi želeli kot osnovo za drugačno pojmovanje naporov OF in Socialistične zveze in za prevrednotenje dogajanj znotraj njih uporabljati n. pr. poglede E. Kocbeka in ga tudi proglasiti za idejnega predhodnika strankarskega pluralizma pri nas. E. Kocbek je v času nastajanja dolomitske izjave zapisal v svoj dnevnik:

»Med osnovnimi skupinami OF

prihaja do novega ravnotežja. Notranji razvoj vnaša v narodno osvobodilno vedno več revolucionarnih nagibov... Med vsemi skupinami, formacijami in strankami, ki sestavljajo OF, lahko le komunistični stranki rečemo, da je prava zgodovinska sila. ...Novo ravnotežje, ki prihaja do njega, potemtakem ustreza revolucionarnemu razpletu te vojne. Že od vsega začetka osvobodilnega boja je postajalo jasno, da se s svojim uporom postavljamo pred alternativo: ali hočemo z osvoboditvijo priti le do površnih reform ali pa do korenitega preobrata v vsem našem narodnem življenju. Slovenski narod more rešiti le radikalna družbena koncepcija... Trezno gledanje pravi, da je slovensko uteleševanje mogoče le v socialističnem družbenem redu.

Ni nobenega dvoma, da si OF s svojim novim ravnotežjem nalaže se nove obveznosti in očistevalnem procesu in da bo zaradi tega morda tudi stopila pred notranje konflikte. Novo ravnotežje med osnovnimi skupinami že namreč polaga temelje povojni slovenski politiki in javnemu življenju sploh. Pričakovati torej smemo, da bo naše povojno politično življenje manj pisano in da mu bo treba priskrbeti pravičnih oblik, v katerih naj se izživlja notranja mnogovrstnost osebnega in kulturnega življenja. Vendar si v zgodovini ni mogoče poljubno izbirati niti političnega sistema niti najprikladnejšega duhovnega okolja. Pač pa smo si popolnoma enaki v tem, da sta socializem in duhovna svoboda nujno povezana.

...Prepričan sem, da nova, višja monolitnost družbeno in politično naprednih slovenskih sil ne bo imela za posledico nikakršne, niti taktične omejitve človekove svobode. Nasprotno, komunisti so bili doslej v svojih izjavah brez obotavljanja pripravljene braniti samostojnost in izvrsnost osebnega, nazorskega, verskega in kulturnega življenja. (Vse iz E. K. »Tovarišija«, str. 356)

Zato sem v duhu zadnjih in današnjih razgovorov (24. feb. 1943

, opomba pisca) izjavil dvoje. Prvič, da ne bomo organizirali lastne politične organizacije, ker smo do tega spoznanja prišli sami in smo iz lastnih nagibov to že večkrat ustno in pisno izjavili v svoji reviji in v okrožnicah. Drugič, da ostanemo zdaj in po vojni nazorska skupina, ki ima svoje izvirne duhovne in kulturne konture in svojo sociološko obliko kakor vsaka kulturna organizacija, kajti naša odpoved politični stranki in nobenemu primeru ne more pomeniti razpusta osebno in ustvarjalno zelo povezane skupnosti naprednih kristjanov. (Tovarišija, str. 366)

Tako torej govore Kocbekovi zapisi iz leta 1943. Je bilo iskreno to, kar je bilo napisano pod vtisom neposrednega dogajanja in baje v želji sooblikovati tako tekoča politična razmerja, kakor tudi drugačno politično prihodnost, kot pa je bila za Slovence prav gotovo nesrečna politikantska preteklost izpred vojne, ali pa je bolj verjetni trideset let kasnejši izpovedi, ki pa jo je brezizglednost osebnega položaja, ki je nastal zaradi spreminjenih odnosov med pogledi E. Kocbeka in ostalimi (kar pa je posebno poglavje naših političnih dogajanj in zahteva poglobljene analize) in v kateri pravi E. Kocbek: »...Na avtoritativen in alternativen način je partija naša in sokolski skupini predložila izjavo, s katero naj bi obe priznali partiji dejansko in formalno prioriteto v OF. S tem aktom se je OF spremenila iz spontanega ljudskega gibanja v enostransko politično delovanje. V njem je poslej načrtno mogla delovati le partija...

...Najhujše je bilo dejstvo, da se je partija pri tem opraviilu poslužila nasilja. Naša skupina je doživela najusodnejši udarec. V ozračje OF se je vrnilo nekaj tujega in nevarnega, začutili smo neslovenske in nedemokracijske namene, Partija je ukinila osvobodilno enakopravnost in si začela graditi svojo izključno oblast, začel je delovati tihi teror. (nadaljevanje na 8. strani)

ZORAN POLIČ

Od Dolomitske izjave do poizkusov strankarstva

(nadaljevanje s 7. strani)

...OF prvih dveh let obstoja ni mogoče primerjati z nobenim njenim poznejšim razdobjem vsa so izraz zadrege.

...Bil sem prepričan, da partija s svojo človeško nezrelim in stalinistično vzgojenim kadrom ni sposobna dobiti neposreden moralni stik z množicami in da nas mora vse spraviti v položaj, kamor ji ne bi smeli slediti...

Podpisal sem jo. Najprej zato, da bi preprečil sovražnosti med skupinami ter razdor v lastni skupini, predvsem pa zato, da bi onemogočil psihično in fizično nasilje nad nami. (Vsi citati iz odgovorov E. Kocbeka Borisu Pahorju, objavljeni v knjižici E. K. pričevalec našega časa, Trst 1975)

Zakaj je sedaj bolj verjeti izjavam iz leta 1975, ki jih je narekovala prizadetost, pa tudi razočaranje nad počasnim uresničevanjem ali celo odstopanjem od nujnih rešitev, ki jih je čas posebno po letu 1950 sicer zahteval, ni pa bilo ne dovolj moči in ne pripravljenosti za njihovo izpolnitev. In vendar to ne bi smelo do kraja razvrednotiti ocen, ki so spremljale rojstvo dokumenta.

Postavlja se zato eno samo vprašanje, o katerem pa naj razmišljajo predvsem tisti, ki se tako odločno sklicujejo v kritiki OF, komunistične partije in SZDL na Kocbeka, namreč katera njegova stališča je narekoval »strah«, katera pa »pogum«.

Ne postavlja pa se le vprašanje, kako smo uresničevali z OF začetno slovensko politiko v povojnih letih, temveč tudi, kaj in kako smo prenašali iz idejne zakladnice NOB, ki je še posebno značilna po povsem novih moralnih kvalitetah slovenskega človeka, na nove rodove.

Kaj so se učile v šoli generacije, iz katerih izhajajo nosilci zahtev po ustanavljanju strank in zaničevanju preteklosti, ki se je dogajala med leti 1941 in 1945?

Ali to res ni bilo eno najpomembnejših razdobji, pa tudi največkratnejše v zgodovini slovenskega naroda? Ustvarilo je temelje za svobodnejše uveljavljanje človeka v vseh oblikah družbenih dejavnosti, za uresničevanje vizije, kakršno so le stili v preteklosti največji kulturni duhovi naroda. In vendar, kot da je bila to le epizoda, za nekatere celo zelo mračna, ki jo želi vsakdo čim prej pozabiti, ne pa trajna vrednota, ki jo je treba dograjevali, dalje odpirati vsemu, kar je v ljudeh najboljšega, najmoralnejšega in zato človeka osvobajajočega.

Kdo, kako in s čim je to povzročil? Kje je bila, kot pravim, vzgoja k tem in za te vrednote? Ali je res šola priskutila odnos do ti-

stega časa, ker ni poudarjala predvsem moralnih vrednot in idejnih vzgibov, pač pa je zahtevala opise bitk, številke in datume ofenziv ter imena herojev, ki so vodili posamezne akcije. To je lahko razvrednotilo tisti čas, mu dalo manj pomembno ali celo nepomembno mesto v zgodovini, ker ni poudarjalo človeških razsežnosti, ki so povzročale strahotne prelome v duševnih in idejnih opredelitvah posameznikov, saj je borba pomenila tudi prve korake v revoluciji, ki naj do kraja menja družbene in s tem tudi medčloveške odnose. Saj to potrjujejo najtežje žrtve, ki jih je slovenski narod doprinašal prav v tem času in to zavestno, premissljivo, s pogumom, ki ga ni ne prej, pa tudi ne kasneje izkazoval s tolikšno prepričanostjo kot prav v NOB.

Prav zaradi takih pomanjkljivosti nas ne sme čuditi, ko nekatere – tudi dobronamerni, postavljajo vprašanje, zakaj se toliko upiramo spravi, ki da jo predlagajo tisti, ki žele dobro slovenskemu narodu.

Pri temu opozarjajo na nekatere pojave v svetu in še posebej na že skoraj doseženo spravo na Poljskem. Ali je taka primerjava res dobronamerna, ne vem, vem pa, da je ogromna razlika med dogajanjem pri nas in na Poljskem. Tudi na Poljskem je bila večina borcev vernih, toda z njimi so sodelovali tudi cerkveni krogi, ki niso organizirali odpora zoper borce za svobodo in so lahko prevzeli komunisti oblast še le s pomočjo rdeče armade in Stalinove taktike. Pri nas pa so bili odgovorni cerkveni krogi družno z vodilnimi predvojnimi politiki nosilci in organizatorji belogardizma, zapiranja, pokolov nedolžnih in požiganja vasi. Zato je v prvem primeru sprava (med katoličani, komunisti in drugimi) nujna, pri nas pa (med politiko OF in belogardizmom) povsem nemogoča. Kar pa se tiče mladih generacij, za komerkoli one prihajajo, njih se bremena preteklosti ne tičejo in jih za to tudi ne morejo nositi. Zato pa tudi sprava zanje ni potrebna, pač pa velja za vse enakovredno, svobodno in delovno vključevanje v vsa dogajanja pri nas doma! Kaj pomeni večkrat prisotna misel v javnosti (tisku, govori), da je treba pristopiti k izgradnji novega tipa socializma, ker je stari izčrpan (kot pravijo nekateri pisci, celo zgodovinsko preživeli)?

Kako naj bo izčrpan, ko ga sploh ni bilo, ko je bilo tako pri nas in še kje le iskanje, kako ga ustvarjati in je pri tem (namesto politike in ekonomike) predvsem birokracija krojila predpise, ki pa so vse bolj zapirali možnosti za nastop socializma, namesto da bi mu odpirali pot. Za-

to smo se tudi vse bolj oddaljevali od prvotno le idealno zamišljenih odnosov, ki naj bi predstavljali graditev socializma in se izgubljali v birokratskih ukrepih, ki so vodili povsem drugam.

Nikjer, tudi pri nas ne, ni prišel na oblast socializem, temveč povsod le sile, ki jim je bil socializem (ali pa tudi ne) le program, ki pa ga niso znale te sile (nekatere pa tudi ne želele) resnično ustvarjati.

Toda v kljub temu naša prihodnost ni v iskanju po evropskih vzorih ali po vzorih njene socialne demokracije, temveč iskanje po lastnih izkušnjah, ko moramo ugotoviti, kje bi morali institute zahoda odnosno kapitalizma uporabiti tudi na naši poti (Kidrič), ne da bi menjali idejne in zato politične usmeritve.

Če sprejmemo strankarsko organizacijo, potem se povsem odpravimo sicer mukotrpnosti toda edini, svobodni in socializmu odgovarjajoči obliki politične vladavine, ko naj bi posameznik v vsakodnevem soočanju pogledov in interesov z argumenti neposredno sodeloval pri reševanju vseh za njega pomembnih problemov. Tako pa bi v rešitvah odločalo strankino vodstvo, ki bi se moral tem odločitvam posameznik samo podrediti, ker bi sicer kršil strankarsko disciplino, svoje nesoglasje pa bi lahko izrazil le ob volitvah, ko se bo v takem primeru preselil s svojim glasom k drugi stranki. To pa je oblika demokracije, ki jo poznamo danes v zahodnem svetu in smo jo poznali tudi v stari Jugoslaviji (razen v času kraljeve diktature, vendar dovolj, da vemo, kaj pomeni) in ki je daleč od tiste svobode vesti in idejne samostojnosti človeka, ki naj mu omogoči, da z lastno zavestjo in svobodno oceno opredeljuje svoj odnos do predlogov, zahtev in ocen, ki jih sproža politični vsakdanjik.

Osnovni vzrok nastalih težav pri nas je sicer težko materialno stanje, ko tudi najbolj stoječa podjetja ne vidijo dovolj jasne perspektive v okviru pravil, ki urejajo temeljne odnose v naši skupnosti (sistemski zakoni) in ki jih prepočasno spreminjamo od njimi nekateri sploh ne žele spremeniti. To pa dalje povzroča neenotnost v političnih strukturah (tudi v ZK) in spodbuja iskanje rešitev v nacionalnih okvirih, kar zopet oživlja že skoraj premagane nacionalizme in s tem omogoča, da se administrativno-birokratske sile, ki so se z vse večjo svojo prisotnostjo v zadnjih 40. let utrdile v državni upravi na vseh ravneh od federacije do občinskih uprav, pojavijo kot edina združujoča sila (če ne upoštevamo JLA), ki lahko premaga tudi nezdrava nas-

protja v ZK in v odnosih med republikami na sploh. In prav to je največja tragika v našem razvoju, ki nas lahko zaustavi v razvoju kar za stoletje. Zato je toliko pomembnejša bitka z birokracijo, zoper nacionalizme, pa vendar za spoštovanje nacionalne identitete in zato republiške in regionalne posebnosti, zoper lokalne ozkosti in za široko odpiranje vseh notranjih meja, zoper inflacijo in odločnejšo pot v tržno gospodarstvo spodbujajo z dolgoročno plansko usmeritvijo celotnega gospodarstva, zoper enostransko obravnavanje blokovskih razmerij in za široko odpiranje gospodarstva in družbe na sploh v Evropo in v svet.

Mladi morajo odločneje vstopiti v javno arena in prevzeti tudi odgovorne naloge v družbi. Toda njihov nastop ne sme biti pretirano izključujoč, ko želijo pomešti z vsem kar obstaja, s sistemom, z ljudmi in še s čim, ko so vendar potrebne tudi izkušnje, da bi lahko obvladali ne le oblastveni prostor (lahko je biti izbran na neko funkcijo), temveč predvsem gospodarske, družbenopolitične in druge naloge, ki še le dajejo osnovo za uspešno izvajanje tudi oblastvenih funkcij. Med novimi gibanji, ki nastajajo predvsem v večjih centrih, pa tudi v okviru že delujočih povojnih organizacij (sindikati, mladina, ZK) ni posebnih razlik. Tipično za vse je odpor zoper ZK, zoper SZDL (sploh zoper obstoječe organizacije), boj za oblast in zahteva za neposredne volitve, ki naj jih pripeljejo v parlament in s pomočjo podobnih gibanj v drugih deželah tudi v Evropo in svet. Idejno je njihov sestav konglomerat nekkih lastnih dognanj posameznikov, pa tudi v svetu napaberkovanih idej raznih iskancev v okviru obstoječih gibanj ali pa kot samostojnih pobudnikov novega sveta.

Nekateri (tuji tiski) ocenjujejo zahtevo, da se nove grupacije in gibanja vključujejo v SZDL kot pritisk konzervativnih sil, ki skušajo ohranjati stare privilegije in oblast (predvsem ZK). Pozabljajo pa, da je stvarni konzervativizem v poizkusih nekaterih od teh gibanj, da iz roparnice zgodovine privlečejo na dan že povsem skrhano udarnost preživelih idej nekkih starih strank, ki se jim celo še danes živeče stranke na zahodu že dolgo odpovedujejo.

Zahteva, da se politično življenje in s tem tudi argumentirano izpeljani spopadi interesov opravljajo v okviru SZDL, zato ni postavljena zaradi želje, da bi nekdo kontroliral vsa gibanja, ki se bodo pojavljala (npr. ZK),

temveč da bi bil že ob njihovem ustanavljanju zagotovljen okvir, v katerem se bo tudi z njihovo prisotnostjo odvijalo politično življenje in ki pomeni priznanje neodvisne, samoupravne, demokratske poti v socializmu, spoštujajoč principe tržnega gospodarstva, federativno ureditev in neuvrščeno zunanjo politiko Jugoslavije ob zagotavljanju polne osebne svobode in svobode vesti vsakega posameznika, ki je ne omejujejo nikakršne strankarske obveze.

Zato tudi ni sprejemljiva stalno se ponavljajoča zahteva organizatorjev strank, naj bi se politično življenje v Sloveniji vrnilo v čase pred dolomitsko izjavo, ko da je bila OF koalicija skupin in strank. Vsi, ki to stalno ponavljajo, pozabljajo, kako vsa pričevanja iz tistih časov potrjujejo, da je to lahko veljalo v prvem letu boja za sam vrh, da pa je bila OF že od samega pričetka boja na terenu resnično le vseljudsko gibanje brez posebnega poudarka na skupinah in strankah.

Še z eno, po mojem prepričanju lažno dilemo bi se morali odločno spoprijeti.

Organizatorji strank namreč poudarjajo, da je potreben za politično delo le parlament, v katerem stranke volijo svoje predstavnike, povsem nepotrebna pa je SZDL (ZK pa po tem razmišljanju deli usodo drugih strank). Mislim, da to ne gre, ker bi se parlament počasi spremenil v

kramarjijo, ki bi govoril o vsem, reševal pa nič.

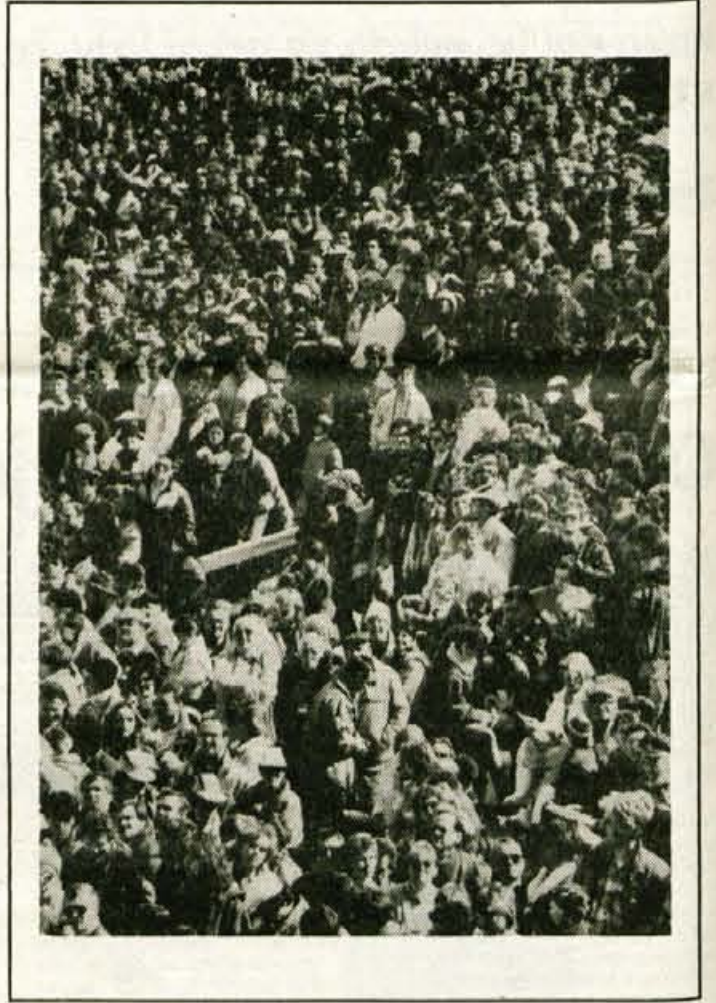
Parlament je nosilec oblasti in je zato njegova naloga predvsem zakonodajna dejavnost, nadzor nad izvrševanjem predpisov, nad izvršilnimi organi in upravo in analiza pojavov, ki naj vodijo do ukrepanja.

Splošni družbeni interesi, argumentiran spopad idejnih in interesnih razlik, razprava konkretnih političnih problemov pa je stvar SZDL kot združujočega gibanja vseh občanov. Izključna vloga parlamenta v celotnem političnem dogajanju, z boj strank v njem, tudi povsem zožuje svobodo človeka, ker odloča le vladajoča stranka in še z njo vodilna klika.

Če smo odločno zoper enostrankarsko vladavino ZK, in to moramo pospešeno, z novo ustavo, izpeljati, ne moremo pa pristati, da namesto tega takoj uvedemo nov enostrankarski sistem (oblast večinske stranke), ki bo le manj načelen od sedanjega.

To še odločneje govori za dosledno ohranjanje SZDL, ki pa se mora po svoji vsebini hitreje prilagajati sodobnim potrebam in različnim težnjam razvojno različnih področij tako v Sloveniji kot tudi v Jugoslaviji.

Predvsem pa je potrebno, da v njej zaživi boj mnenj in s tem opozicijski argumentov, namesto vedno nedosledne in zato politično nekoristne opozicije strank.

MIHA NAGLIČ

Pluralizma ne damo

Jugoslavija kot sinkretizem med enotnostjo in pluralizmom

Concordia fratrum rura est.
Ovid, okoli leta 1

Zdrav realizem nam govori, da si komunisti in kristjani nikakor ne smemo prikrivati dramatičnega duhovnega nasprotja med našimi težami. Komunistične in krščanske teze so tako izvirne in samobitne, da iz njih ni mogoče narediti neke sinkretistične koncepcije, najmanj pa v praktičnem pomenu. To bi se reklo, umikati se pred resnično dramo, ki oba svetova le takrat približa, kadar ju postavi drugače proti drugemu v pošteni in jasni konfrontaciji. Kakor ni mogoče komunistične duhovne koncepcije s silo ali z zvijačo zatreti, tako, narobe, tudi ni mogoče omejiti krščanske koncepcije z ukrepi zvijače in nasilja. Zato je edini izhod iz bližajoče se tragedije v Evropi in na svetu pluralistično sodelovanje obeh narodov na revolucionarnih pozicijah.

Edvard Kocbek, 5. 3. 1943

Čujem kako okolo viču smrt pluralizmu. A boljši je najgori pluralizam od najboljšeg staljinizma.

Tanja Torbarina, 7. 3. 1989

Sloga, »ljubezen med brati je redka«, je pel že Ovid (1). Kaj šele enotnost! Tudi v Jugoslaviji ljubezni in sloge med brati ni več. Še več: bolj ko se razhajamo, bolj nam tisti, ki so nas sprili, grozijo z »enotnostjo«. Mi pa si nismo več enotni niti v tem, kaj nam enotnost pomeni. In kaj sploh pomeni?

mo za (pri)mero, zmeraj se po kaže več različnosti kot enotnosti. Tako je v jugoslovanstvu možna kvečjemu neka enotnost v različnih, neka (spo)razumna, soglasna, skoraj enotna odločitve za skupnost, za sožitje različkam navkljub. Za pluralizem torej. (So)ustvarjanje takšne skupnosti pa je zahtevno in odgovorno početje, ki temelji na strpnosti in spoštovanju, če že ne na slogi in ljubezni. Sedem desetletij jugoslovske zgodovine priča, kako je vsega tega vseskozi primanjkovalo. Distinkrat pa je prihajalo do nasilnega ukinjanja razlik in do vzpostavljanja »enotnosti« po meri močnejšega.

Bratstvo in enotnost – jugoslovanski »Ex pluribus unum«

»Iz mnoštva eno«. V slogi je moč. Tako nekako bi lahko prevedli geslo, ki so si ga v svoj grb zapisale ZDA. Tvorci jugoslovanske države so gotovo imeli pred očmi nekaj podobnega, ko so izrekli geslo o »bratstvu in enotnosti«. Slednje ni šele titovski, kakor se pogosto meni, res pa je, da ga je Tito doslej najbolj dosledno udeležil. »Oživlja staro idejo o bližnji zvezi južnoslovanskih narodov, bratsko združenih v skupnem boju za samostojnost.« (3)

J. J. Strössmayer, eden uteme-

ljiteljev jugoslovanstva, je govoril še o bratski slogi, Novice pa so leta 1870 že pisale o »ideji bratskega edinstva«. Glas Jugoslavije je leta 1914 razglasil »bratstvo in edinstvo« za edino pravo prihodnost Srbov, Hrvatov in Slovencev. Aprila 1941 je naše geslo prevzel CK KPJ in napovedal »svobodno bratsko skupnost narodov Jugoslavije«. Tako je postalo »bratstvo in enotnost« glavna politična deviza druge, avnojske Jugoslavije. Deviza in v veliki meri tudi resničnost. Kriza zadnjih let je to plemenito opredelitev razvrednotila v politikantsko parolo, mitinska »demokracija« pa do kraja razvrednotila in kompromitirala. »Enotnost« po srbski meri smo v Jugoslaviji enkrat že občutili in še enkrat je nečemo! Kako zdaj njenim protagonistom to dopovedati? Bomo po vsem, kar smo v zadnjem času doživeli, bratstvo in enotnost naših narodov sploh še lahko obnovili?

Od sinkretizma do homogenizacije

Zgodovinar Plutarh poroča, kako so se sicer vedno sprti Krečani združili v boju proti skupnemu sovražniku in ta pojav pomenjuje z besedo sinkretizem.

Gre torej za (začasno) združitev sicer težko ali kar nezdržljivega, za najmanj enotno od številnih možnih oblik združevanja, ki segajo vse do zedinjenja, zlitja, »homogenizacije«.

Po mojem gre tudi v primeru obeh jugoslovanskih zedinjenj za nekakšen sinkretizem. Naši narodi so se združili, da bi bili močnejši v skupnem boju za neodvisnost. Ko pa so ta cilj dosegli, so ugotovili, da imajo skupnega manj, kot so mislili. »Stoletni sen« se je sprevrgel v moro. Nekateri politiki so hoteli to skupnost v nesreči, kakršna je že bila, za vsako ceno ohraniti in jo osrečiti še s popolnim zedinjenjem. Delovali so kot kemiki. V kemiji je namreč možno zeliti povsem različne elemente v nove, trajne spojine dobrih lastnosti. Pri tem je sicer potrebna uporaba kislin in drugih hudih snovi, prihaja do izgorevanj in eksplozij, a rezultat je dober. Preizkušati kemijske postopke na živih ljudeh in njihovih asociacijah pa je nekaj nasilnega in grozljivega.

Do česa lahko pripelje takšno nasilno in neodgovorno eksperimentiranje, se je pokazalo v zadnji vojni, zle slutnje in tesnoba pa nas obhajajo tudi zdaj, ob pogledih na tulečo drhal, ki baje predstavlja nekakšno »dogajanje ljudstva«.

V srbskem narodu se dogaja popolno poenotenje, »homogenizacija«. Prav Narobe pa bo, če bodo skušali to svojo populistično kemijo razširjati na že načeto Jugoslavijo, potem ko so razkrojili njeno vezivo: avnojskega duha bratstva in enotnosti. Homogenizirati je vendar mogoče samo tisto, kar je iz enakih, istovrstnih sestavin. Homogenizirati jugoslovansko različnost pa pomeni pripravljati nevarno in eksplozivno zmes.

Iz mnoštva posameznikov, ki so zapustili svojo domovino in se naselili v ameriških prostranstvih je bilo mogoče ustvariti novo, homogeno ameriško nacijo. Točneje rečeno: iz potomcev tistih, ki so se ločili od svojega narodnega telesa. Zlivati cele narode v enega pa je nevarno početje brez pravega smisla. Čemu tedaj ta nasilna jugoslavizacija?

Pametni ljudje so že uvideli, da se za fasado »enotnosti« dogaja predvsem boj za oblast. Nekateri jo pač hočejo za vsako ceno obdržati in še utrditi, četudi je očitno, da je njihov čas minul. Sredstev ne izbirajo. »Diferencirajo« in zapirajo. »Hapšenje je najboljši put za jačanje bratstva i jedinstva... Daklem ima da ga čekamo doma da nam pokuca na vrata. I da kažemo: Slobodno.« (4)

TEMA TEDNA

Bog včasih res piše v krivuljah. V Sloveniji je demokracija vzela tak zalet, da so kakšni dobri stari vici o socialističnih volitvah skoraj res že stara šara in nostalgični spomin večnih brundučev in nezaupljivih godrnjačev. Meni je bil dolgo časa všeč tisti štos, ko se državljan realnega socializma resno pritožuje sodržavljaniu:

»Groza me je, če pomislim, da bom najbrž umrl, ne da bi v tem socializmu enkrat samkrat zares demokratično volil!«

»Pa kaj godrnjaš,« mu odgovori drugi, »kaj pa Adam v raj? Komu drugemu pa je lahko oddal svoj glas kot le Evi?«

Prve sramežljive rožice slovenske demokracije naj bi torej vzkličale prihodnjo nedeljo na voliščih, ko bomo neposredno izvolili tovariša B. ali tovariša D. za državno predsedstvo in za voditelja nevrščanih, sindikata revežev, kot so zlobni tuji novinarji. Kakorkoli se že zdijo te volitve samo en majhen popustljiv, liberalen korakec, ker gresta potem B. in D. še skozi skupščinsko sito, so v primerjavi z arhaično jugoslovansko necivilnostjo prav nedeljske volitve ponovni dokaz, da je slovenska partija vendarle zmožna opustiti svoje kozmične in nadnacionalne iluzije in postati stranka v civilnem pomenu besede. Medtem ko druge še kraljuje represivni enopartijski sistem, ki ni nič drugega kot agresija in sodobni absolutizem, se v našo Socialistično zvezo lahko vriva vedno več bodočih strank.

»Dva Slovenca, tri stranke,« se norčuje antiindividualna ideologija vseobčega kolektivizma in se muza zadregi naše fronte, ki je čez noč morala pomesti z vso navlako zgodovinskih zakonitosti in pristati na vsakokratni konsenz in soglasje pluralističnih interesov. Pod frontno marelo je silna demokratična gneča. Nestrancarstvo, čeprav v smislu pluralizma in samoupravne de-

mokracije, je v primerjavi z institucionalno opozicijsko proti utežjo, strankami torej, kljub vsemu in pravzaprav samo en prazni hojladri, hojladra. Neke sitne in moteče muhe, ki jih večina frontnih udov nenehno brzda in budno nadzoruje. Demokrate in socialdemokrate imajo frontni udi, partija natančno, za trojanske konje na poti v strankarstvo. Tem zvezam sicer res ni treba stati »mirno«, a so še vedno le v pozici »na mestu voljno«. Prepričevanje, češ saj ne bomo ponoreli, če nam bo dano »voljno«, je še bob ob steno. Trojanska konjenica je še krepko na uzdi, v smislu: »Ne verjemi Ahajcem, čeprav ti darove prinašajo.«

Naj si dva Slovenca v treh strankah nasprotujeta z demon-skim sovraštvom, še vedno mi bosta požrla manj živcev kot novodobni galop balkanskega ludizma in budizma, za katerega smo nekateri državljani le navadna kljuseta. Šolevič je za zdaj moral pustiti svojo trojansko kobilo v štali, a zato še kar naprej bruha iz medijske kobilarne. Če pa je tam relativno zatišje, počni na kakšnem stadionu, kjer se od pamtiveka rojeva največ nacionalističnega ekskluzivizma.

Trojanske finte, kamorkoli se že obrneš. Zdaj zdaj bo v trojanskem konju, ki dirka čez Kolpo, nova kontrarevolucija, vse do veleizdaje, ki se potihoma že transplantira. In komu v tem nebrzdanem divjaštvu sploh mar Zlobčevo prizadeto, kulturno in civilizirano odprto pismo tovarišu Slobodanu Miloševiću, v katerem pisatelj med drugim pravi: »Kaj pomaga, tovariš Slobodan Milošević, še tako dober namen, če so posledice tako katastrofalne?«

Slavni naslovnik in neumorni vojskovodja je namreč s svojo konjenico že predalec sredi divjih rečnih brzic.

»Sredi deročee reke,« je rekla neka angleška čarovnica, »pa ti ne moreš zamenjati konj...«

D. Sedej

Hren, da bi te spekla vest

Nobenega praznika pri nas niso tako slovesno praznovali kot prav Velike noči. Marsikje še danes odhajajo v nedeljo zjutraj vaščani skupaj v cerkev. Na Gorenjskem je uživanje žegna pomemben družinski obred. Vsa družina posede po svojih mestih okoli mize. Nekoč je imel vsak pred seboj spovedni listek; kdor ga ni imel, žegna ni smel pokusiti. V Škofji Loki so pravili, da je treba najprej poskusiti hren, češ »da bi te precej spekla vest, če boš naredil kak greh«. V Poljanski dolini je dobil vsak tri vrste potic, v Trčici pa so mojstri povabili na veliko noč svoje pomočnike, da so z njimi jedli kot ena družina. Povsod na Slovenskem pa so bile žegna deležne tudi domače živali. V okolici Kranja so živini vedno nesli blagoslovljenega kruha...

Kaj je pisal Slovenski narod leta 1879?

Veselica v Kropi

Pred dnevi smo imeli v Kropi veselico. Uže pri vstopu je napravila prijeten vtis z bršlinom zelo lepo okinčana soba. Predstavljala se je dramatična igra Strup. Igralci in igralko so izvršili svoje naloge jako izvrstno, da se mi vriva misel, da je to uže že več kakor diletantizem. S posebno pohvalo pa se je sprejel in moral ponavljati dvo-spev Šablenka. Deklamacija je obče zadovoljila in vse druge točke izvršile so se v najlepšem redu. Videti je, da čitalnica v vsakem obziru napreduje in ima svoj namen, skrbeti za vzbujanje narodne zavesti in izobraževanje svojih udov.

Miloš Likar

ANEKDOTA

Strogi sodnik

Mazarin, kardinal in francoski državnik italijanskega rodu, je dejal o zelo strogem predsedniku sodišča Le Coigneuxu: »Ta človek je tako prežet s svojo sodno vsemočnoostjo, da mu je pri razpravah vedno hudo, ker ne more obsoditi obeh strank!«

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitev nagradne križanke: vodoravno: Asmara, Stenar, terasa, Ala, tk, France, pet, Irci, Spartaneec, Avar, Laze, atentator, arašidji, ro, nav-dav, vazelin, osec, Eva, Oleron, maroni, Sele, Normani, il, ol, Noro-dom, kork, eks, saten, Kanaan, val, Tzara, triera.

Naša Klavdija je izžrebala naslednje reševal-ce nagradne križanke:

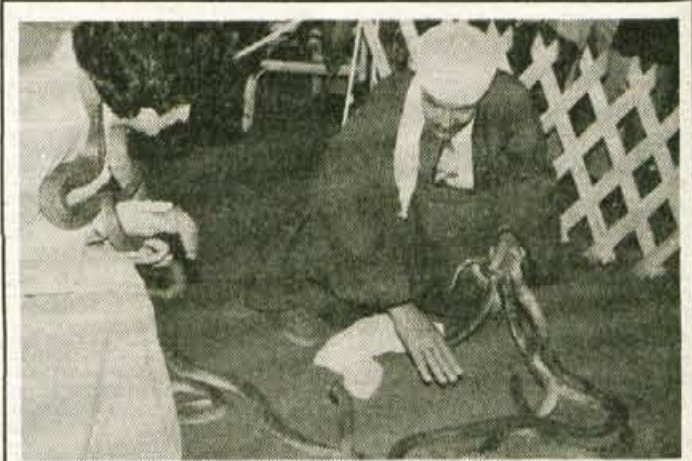

- 1. nagrada: Tone Toman, Duplje, Podbrezje
2. nagrada: Bojan Volk, Prebačevo 65, Kranj
Tri tretje nagrade: Katarina Pogačnik, Poljšič- ca 16, Podnart; Ivanka Hafnar, Srednje Bit-nje 75, Zabnica in Sonja Jereb, Vrečkova 4, Kranj.

Čestitamo!

Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade:

- 1. nagrada: 50.000 dinarjev
2. nagrada: 30.000 dinarjev
Tri tretje nagrade po 20.000 dinarjev. Rešitve pošljite do srede, 29. marca, na naslov: uredništvo Gorenjskega glasa, Moše Pijadeja 1, 64000 Kranj (za nagradno križanko).

Ljubljanski sejem Alpe - Adria je res zanimiv in vpadljiv. Le kdo se ne bi zaustavil ob »štantus«, kjer so na vpogled prave, žive kače. Foto: F. Perdan

Dahnili so da:

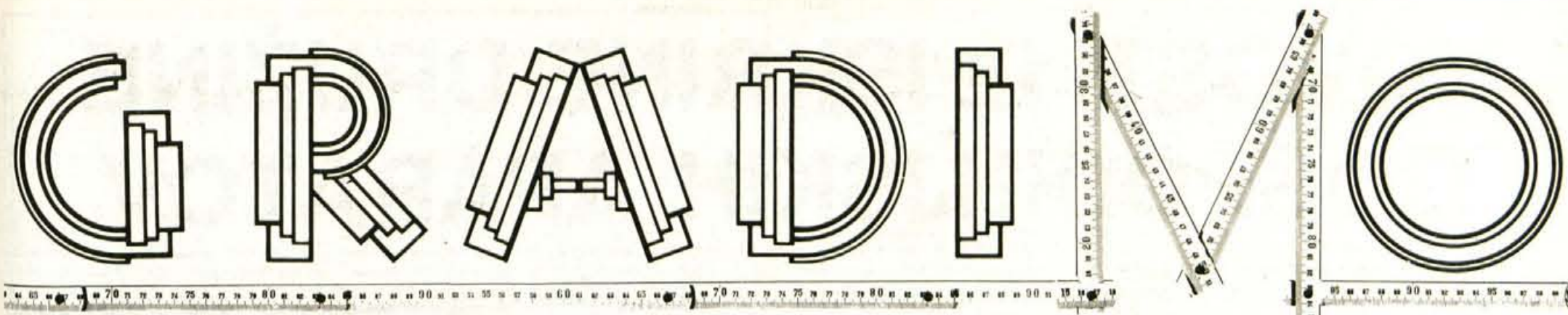

V Škofji Loki: Irma Žvelc in Danijel Leskovar iz Škofje Loke. Čestitamo!

Advertisement for Ljubljanska banka featuring 'FORMULA PRIHRANKA' and '4000 IMETNIKOV TEKOČEGA RAČUNA NA GORENJSKEM IMA ŽELJO, DA BI JIM BANKA ČEKOVNE BLANKETE POŠILJALA NA DOM'.

Large crossword puzzle grid with various words filled in, including names like STONOGA, VIKTOR AVBELJ, and DRŽAVA V ZDA.

Že druga gradbena zima

Cene stanovanj (še vedno) spodbujajo individualno gradnjo

Razmerja sil, če bi jih skušali ocenjevati in se opredeljevati zanje med družbeno in zasebno stanovanjsko gradnjo v sedanji evforični inflaciji, so sicer v danih trenutkih težko opredeljiva, vendar pa eden od osnovnih elementov, to pa je recimo cena kvadratnega metra družbenega stanovanja, še vedno govori v prid individualni gradnji; Seveda ne vsakršni individualni gradnji, marveč predvsem organizirani v stanovanjski zadrugi. Res pa je tudi, da je tržišče z gradbenimi materiali in izdelki v sedanji dobri založenosti nezanesljivo, kot že dolgo ne. To pa nenazadnje prav tako govori v prid tistim, ki so se pred časom odločili za gradnjo, da z njo nadaljujejo ali pa se je celo na novo lotevajo.

Nekaj skopih podatkov, ki smo jih dobili v Stanovanjski zadrugi Kranj, kaže, da se število združnikov v primerjavi z letom dni nazaj, ni zmanjšalo, marveč celo nekaj povečalo. Število graditeljev pa je le za spoznanje manjše kot lani. Stanovanjska gradnja v Drulovki je bila na primer lani ta čas še precej negotovo opredeljena, kar zadeva prodajo zazidalnih parcel. Zdaj v Drulovki ni več nobene parcele in pripravljajo se že novo zazidalno območje Čirče. Pomembna značilnost zadnjega obdobja je tudi, da se gradbena sezona že drugo zimo ni prav nič prenehala. Ugodna zima je prav gotovo marsikomu, ki je danes v gradnji pripomogla, da se je lažje izogibal vsem številnim cenovnim pastem pri gradbenem materialu. Takšnih pasti pa že nekaj časa ne manjka, kar se nenazadnje odraža tudi v opredeljenih oziroma določenih cenah kvadratnega metra družbenega stanovanja.

Božo Kunst

Žal se v letu dni ni tako rekoč prav nič premaknilo na področju, za katerega bi bili številni, predvsem imamo v mislih mlade družine, zainteresirani, da se stvari čimprej rešijo. Gre za tako imenovano podstrešna stanovanja, ki so zaradi družbenega urejanja (gradnje) predraga in zato nedosegljiva, za združnika pa prav tako, ker smo

še vedno pripravljeni na vse mogoče načine zagovarjati stališče, da je podstrešna stanovanja vredno najmanj toliko kot dokaj dobra srednje velika gradbena parcela. Tako tiste, ki bi si radi na ta način uredili stanovanjski prostor, že na začetku z visokim vložkom praktično onemogočimo, da bi se sploh postopka in prenove lotili. Morda bi včasih stvar lahko olajšali tudi stanovalci oziroma hišni sveti s svojimi soglasji, vendar osnovni problem, kot rečeno ne tiči v tem grmu. Kaže, da bo res čas tisti, ki bo zaradi nevzdržnega stanja v stanovanjski gradnji nasploh, prisilil rešitev vprašanja, da bomo končno enkrat rekli bobu bob.

Sicer pa je druga plat, v tem primeru graditeljska, tudi takšna. Božo Kunst, vodja poslovalnice v Stražišču Tozda Komercialni servis v KŽK Kranj, pravi, da je bila letošnja zima, glede gradnje, naravnost neverjetna. »Čeprav lahko rečem, da ni gradbenega materiala ali izdelka, ki ga na trgu ne bi bilo, so

skladišča zaradi velikega povpraševanja in nakupov marsikje tako rekoč prazna. Seveda je to v pogosto odvisno tudi od poslovne politike, če tako rečem. Vendar, dogaja se nekaj. Res je, da se material tako rekoč čez noč nenehno draži, vendar pa je prav to razlog, da je cenovna izbira na trgu prav neverjetna. Graditelji so to že precej dobro spoznali, kaže pa, da se bo takšno stanje še kar lep čas nadaljevalo. Zato menim, da je zelo pomemben del prave poslovne

politike, tudi v prodaji, ravno dober nasvet kupcu. Ta pa je na trenutke lahko tudi v nasprotju z lastno pripadnostjo oziroma prodajalno.

Dogaja pa se še nekaj, kar po svoje vendarle spodbuja graditelja, da v najtežjih (cenovnih) trenutkih preveč ne obupuje. Če se gradbeni material vse bolj prilagaja dnevi vrednosti marke, vsaj v neredkih primerih skušamo do neke mere tej vrednosti slediti tudi

pri dohodkih. Zato tako poznavalci stanovanjske (individualne) gradnje v zadrugah, kot prodajalci oziroma trgovina z gradbenimi materiali in izdelki ocenjujejo, da letošnja gradbena sezona glede rezultatov pravzaprav ne bi smela biti bistveno slabša od lanske. Za zdaj je še najmanjša nevarnost, da gradbenih materialov letos ne bi bilo dovolj. Pameten graditelj pa seveda zaradi tega ne bo odlašal...

A. Žalar

Obiščite Bled
in našo
novo trgovino!

lip bled

IZREDNA
KAKOVOST,
ŠIROK IZBOR,
ZA
GOTOVINSKO
PLAČILO DO
20 % POPUSTA,
UGODNI
KREDITNI
POGOJI

NOVO

VRATA VSEH VRST

Program stilnih vrat - izvozna kvaliteta!

Informacije po telefonu (064) 77-161.

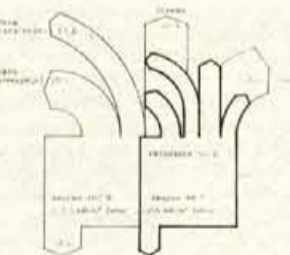
Dipl. ing. arh. Jože Kunaver

S TERVOLOM PRIHRANIMO

Cena toplotne energije skokovito narašča, zato si vsak po svojih močeh prizadeva zmanjšati toplotne izgube oziroma prihraniti kar največ goriva.

Samo dobra in pravilno vgrajena toplotna zaščita lahko učinkovito zaščiti stavbo pred toplotnimi izgubami. Ena najboljših toplotnih izolacij je tervol ($\lambda = 0,041 \text{ W/m.K}$), ki je kar petnajstkrat boljši izolator od navadnega opečnega zidaka ($\lambda = 0,64 \text{ W/m.K}$).

S slike 1 je razvidno, da so pri energetsko gospodarno grajeni hiši z dobro toplotno izolacijo prihraniki do 52-odstotni (upoštevana je primerna uporaba gradbenih materialov, izolacija sten, stropov, tal, vrat in oken, izboljšani toplotni regulatorji in ogrevalne naprave).

Ko vgrajujemo tervol, moramo vedeti

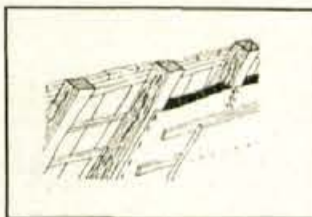
Izolacija podstrešnega stropa je najpreprostejša in najhitrejša. Paziti moramo, da ne bi položili polietilenske folije povrhu, kajti lahko bi prišlo do rosenja in tervol bi se zmočil. Moker tervol pa je zelo slab toplotni izolator. Torej bomo tervol položili pod folijo. Do dimničnih vrat je potrebno položiti plohe, da ne bi izolacije pri hoji preveč potlačili. Če je mogoče, jo položimo izpod podja.

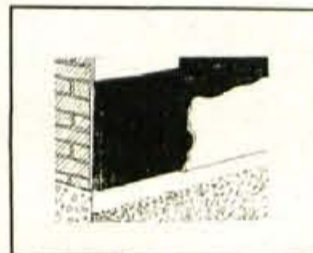
TERMİKA

Mansardo izoliramo tako, da tervol položimo med špirovce, nato položimo polietilensko folijo, da preprečimo rosenje v tervolu, nakar položimo še stensko oblogo; 10 cm debela izolacija je kar solidna toplotna zaščita.

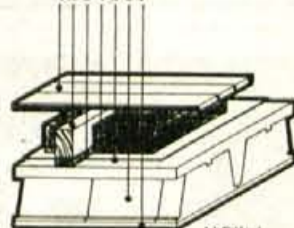
Običajno izoliramo stene zunaj, da pozimi zidovi zadržujejo toploto in jo potem enakomerno oddajajo nazaj v prostor, poleti pa preprečujejo prodor sončne pripeke v stanovanje. Vendar se je pametno posvetovati z arhitektom, ki bo proučil, kaj je bolj smotno; notranja ali zunanja izolacija in koliko. Pri vikendih je bolje izolirati znotraj, da se prostori pozimi hitro ogrejejo in se nato tudi hitro ohladi, kar velja zlasti za zidane objekte.

Da se hrup, ki ga povzročamo s hojo (udarni zvok), ne bi širil po hiši in morda celo k sosedom, je potrebno (po predpisih) vgraditi tako imenovani plavajoči pod, ki omogoča tiho hojo.

PLAVAJOČI POD SUHA IZVEDBA

1234567

1. Izolacija pod
2. tervol, 10 cm
3. tervol, 5 cm
4. tervol, 5 cm
5. PE folija
6. PE folija
7. tervol, 5 cm

Tudi ogrevalne naprave je potrebno primerno izolirati, da bo učinek izolacije popoln.

Z dobro izolirano hišo pa ne bomo prispevali le k znatno manjšemu družinskemu proračunu, temveč tudi k čistejšemu okolju in ne nazadnje k štednji z energijo, ki jo vedno bolj primanjkuje.

OD IDEJE DO KLJUČA

SOVA ZBIRNICA ZA OBLASTI NEKOPNOSTI PODJETJA GORNSKI LUBJANA

SGP GRADBINEC KRANJ

Je s svojimi toz gradbene dejavnosti in projektivnim birojem s sedeži v občinah Kranj, Jesenice, Tržič, Kamnik in Ljubljana-Šiška usposobljen za izvajanje in projektiranje vseh vrst visokih in nizkih gradenj, zaključnih del, proizvodnje gradbenih polizdelkov in materialov.

SGP GRADBINEC KRANJ
KRANJ
Nazorjeva 1
064-26-361

STROJ NI IZPODRINIL KLADIVA IN NAKOVALA

Kropa, marca - Tovarna UKO nadaljuje bogato poltisoletno tradicijo kovaštva v Kropi. Prodaja njenih uporabnih in okrasnih predmetov umetnega kovaštva doma in v tujini pa dokazuje, da ima tradicionalna kropsarska obrt tudi prihodnost.

Tovarna, ki sicer pod imenom Umetno kovinska obrt deluje dobra tri desetletja, ima poleg umetnega kovaštva v svojem proizvodnem programu tudi graverstvo (malokomu je znano, da izdelujejo poštno in bančne žige) in cizelerstvo (izdelovanje predmetov iz bakra). Kovači še vedno kot v preteklih stoletjih vihte težka kladiva in ročno oblikujejo izdelke, ki lepi in uporabni krasijo stanovanjske hiše, vikende, pa tudi gradove, samostane, cerkve, hotele, etnografsko zaščitene zgradbe na domačih in tujih tleh. Zlasti v Nemčiji in Avstriji so njihovi izdelki zelo cenjeni. Pred leti so tja izvozili več kot polovico izdelkov, zdaj pa projekti modernih stavb niso več toliko naklonjeni umetno kovanim izdelkom, zato je tudi izvoz upadel. Svečniki, peplniki, luči, lestenci, kaminske garniture so še vedno mikavno blago, na domačem tržišču pa zlasti uporabni predmeti. Zaščitne okenske mreže, ograje, kljube, kovani ščitniki za vrata se dobro prodajajo zlasti graditeljem. Še pred tremi leti so v UKO izdelali le od tri do pet tisoč kljuk za vrata, danes jih izdelajo že 70 tisoč.

mladi, ki pogosteje kot pred leti prijemajo za kovaška kladiva. Na pobudo tovarne so v bližnji lipniški osnovni šoli osnovali kovaški krožek, za katerega se je odločilo 14 učen-

cev. Prvi uspeh, ki ga bodo želi čez nekaj let, je četverica osnovnošolcev, bodočih študentov, ki si je izvolila kladivo in nakovalo za svojo poklicno prihodnost.

Prodaja dokazuje, da ima umetno kovaštvo poleg dolgoletne tradicije tudi prihodnost. Porok zanjo pa so tudi

ZDRAVO BIVANJE V PRAVILNO OBARVANIH PROSTORIH

V industriji sintetičnih smol, barv in lakov Color v Medvodah se trudijo ponuditi potrošnikom ustrezno in pestro izbiro barv za obnavljanje in oplešanje bivalnih prostorov in doma po načelu: »naredi sam«.

Marsikdo od vas, ki berete te vrstice, se je tudi sam doma lotil barvanja in ste verjetno vsi tudi kdaj uporabljali Colorjeve premaze. V tem sestavku bi vas radi spomnili na izbiro in namembnost Colorjevih proizvodov za »domačo uporabo« in še posebej seznanili z barvami za notranje zidne površine.

Podlage in barve v Colorju proizvajajo za tri področja uporabe: na mineralnih gradivih (zidovi, fasade), lesu in kovini. Za zaščito kovin je predvsem primeren COLOMIN EMAJL in je navoljo v različnih niansah. Za zaščito lesa pred vremenskimi vplivi je primeren lazurni premaz LESOL in UNICOL SISTEM, za zaščito lesa v notranjih prostorih pa priporočajo v Colorju AQUALES lak lazuro, ki se meša z vodo in jo sestavlja zdravju neškodljive snovi. To je eden od Colorjevih prispevkov za zdravo bivanje, omeniti pa velja še, da so površine pobarvane z Aqualesom pralno obstojne. Za zaščito fasad v Colorju ponujajo akrilno barvo na toplih COLOFAS. Za notranje zidne površine so na voljo disperzijske barve HIDROCOL IN SYNKOLIT in za njihovo niansiranje SPEKTROLIT v 8 niansah.

Čeprav v Colorju že desetletja izdelujejo tudi disperzijske barve in so se uveljavile med potrošniki, vas še enkrat želimo opozoriti nanje. Ločimo jih glede na pralnost. Pralna disperzijska barva je SYNKOLIT, nepralna pa HIDROCOL. Hidrocol je namenjen za barvanje notranjih prostorov. Delo z njim je enostavno, priporočamo nanašanje s krznem valjčkom, osušeni sloj pa je odporen na suho brisanje. Barva je izdelana iz zdravju neškodljivih snovi in je dobro paropropustna. Še nekaj navodil za njeno uporabo: stare vodotopne premaze pred barvanjem odstranimo in steno operemo. Podlaga mora biti pred bar-

vanjem suha, čista in čvrsta. Hidrocol je izdelan v beli niansi in ga v želeno barvno nianso toniramo s SPEKTROLITI. Barva naj ne bo pregosta — na 1 kg barve dodamo za prvi nanos do 3 dcl vode, za drugega pa 2 dcl. Z 1 kilogramom je možno obarvati 3 do 4 m² dvema slojema.

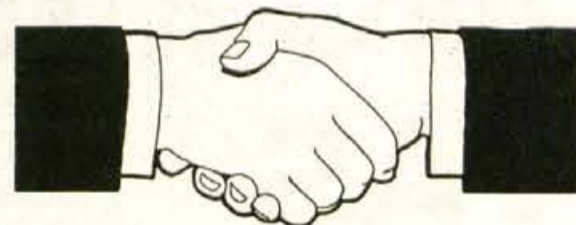
O barvanju notranjih prostorov, plesni na zidovih in podobnih problemih smo se pogovarjali s Colorjevim strokovnjakom Andrejem Golubovičem na njihovem razstavnem prostoru na sejmu Alpe Adria v Ljubljani: »Sprasujte me, kakšna je prednost našega Hidrocola pred apnom in pa, zakaj se v prostorih pojavlja zidna plesen? Apno je seveda odlično, paropropusten premaz, ki v začetku deluje dezinfekcijsko in biocidno, je pa delo z njim izredno zahtevno: zelo težko je z njim lepo pobarvati prostore, ki so ob delu tudi zelo onesaženi. Naš HIDROCOL je prav tako izdelan iz naravnih, zdravju neškodljivih sestavin in je prav tako dobro paropropusten. Delo z

njim je bistveno lažje in ob njem tudi ni večjega onesaženja prostora. Z možnostjo niansiranja res naredimo lepo obarvan prostor z gladkimi stenami, v katerem bo bivanje prijetnejše. Poleg naštetih prednosti pa je Hidrocol med najcenejšimi v tem rangu barv na našem tržišču. In zakaj plesen na stenah? Zaradi varčevanja pri ogrevanju, nezadostnega in nepravilnega zračenja ter nepravilne oziroma nezadostne izolacije in toplotnih mostov. Naj bodo prostori zadosti ogreti, vsak dan na stečaj za kratek čas odprte okna, da se zrak v prostoru zamenja in pa poskrbite za izvedbo izolacije, v kolikor še ta ni ustrezno izvedena,« je povedal Andrej Golubovič.

Colorjeve izdelke lahko kupite v vseh trgovinah z barvami in v njihovi tovarniški trgovini v Medvodah. Na prodajnih mestih in v Colorjevi tehnični službi so vam na voljo podrobnejše informacije o Colorjevih izdelkih in njihovi uporabi.

KOVINOTEHNA

BLAGOVNICA FUŽINAR JESENICE

Z ROKO V ROKI

**Prodaja na 4 mesece
brez obresti (tudi na
čeke), ali 15 %
popust pri plačilu z
gotovino**

**Kotli za centralno ogrevanje
FEROTHERM
in TVT Boris Kidrič,
radiatorji JUGOTHERM
Bela tehnika GORENJE, LTH in Rade
Končar**

NEMOGOČE JE MOGOČE - NEMOGOČE JE MOGOČE

metalka
n. sol. o., Ljubljana

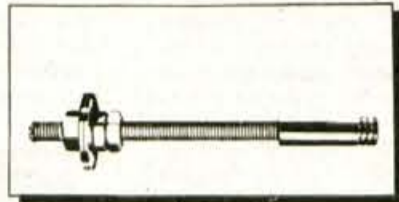
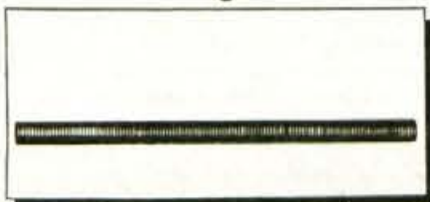

triglav

Tovarna montažnega pribora in ročnega orodja
64290 Tržič, Cesta na Loko 2,
Jugoslavija
tel. (064) 50-040

Triglav navojne palice

dolžine 1 - 4 m, dimenzij M8 - M20, primerne za povezavo ostrejših in ostale namene v gradbeništvu

Na voljo v vseh bolj založenih tehničnih trgovinah!

HITRO ● ZANESLJIVO ● ENOSTAVNO ● GOSPODARNO

tel. 064 50-795
obiščite
SALON POHIŠTVA DETELJICA

ZELITE MORDA NASVET pri opremljanju stanovanja?

ZIT
Združena lesna industrija Tržič p.o.

SERVISNO PODJETJE KRANJ
Tavčarjeva 45

Delovne enote

mizarska — ključavničarska (balkonske ograje, vrtno ograje, razni nadstreški, vhodna in druga vrata, skladiščni regali) — slikopleskarska — tlakarska — gradbena — krovsko — kleparska — električarska — vodoinštalaterska in centralno ogrevanje

GRADITELJI, ZAUPAJTE NAM VAŠO GRADNJO!

Na voljo smo vam s strokovnimi gradbenimi, fasaderskimi, tesarskimi, krovsko — kleparskimi, inštalaterskimi, pieskarskimi, tlakarskimi, mizarskimi in ključavničarskimi uslugami

Ste se odločili za preureditev podstrešja v bivalne prostore? Zaupajte jo nam, saj imamo tudi v tem bogate izkušnje!

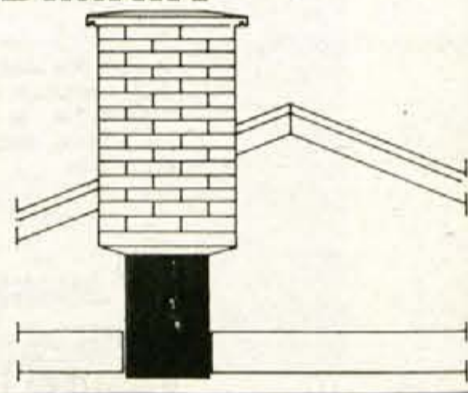
Oglasite se, pripravili vam bomo konkurenčno ponudbo!

Informacije po tel.: 21-282

VAŠ DIMNIK TO-MO-DI DIMNIK

topli montažni dimnik
s kisloodporno
ognjestalno šamotno cevjo

INFORMACIJE IN PRODAJA:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE p.o.
LJUBLJANA, Opekarska 13, tel.: 061/212-011, 212-057, 218-347, telex 31420

MERKUR VEDNO MISLI NA VAS

Kranj, marca - Za letošnjo gradbeno sezono v štirinajstih prodajalnah Merkurja Kranj z gradbenim materialom in opremo ugotavljajo, da bi težko govorili o nekakšnem začetku. Zaradi ugodne (za gradnjo) zime se je lanska gradbena sezona potegnila kar v letošnjo, zato spomladanski dnevi za številne graditelje ne bodo pomenili starta, marveč kar nadaljevanje. Prav zato tudi ne preseneča ugotovitev, da ima štirinajst Merkurjevih prodajalnih na Gorenjskem, na območju Ljubljane ter v Litiji in Pivki v tem trenutku bogato izbiro vseh vrst gradbenih materialov od cementa in apna ter opečnih izdelkov, do inštalacijskih in izolacijskih ter različne opreme in ogrevalnih naprav. Za to, da vam ne bo treba iskati ali pa v negotovosti čakati na ta ali oni material, so poskrbeli v Merkurju, kjer vedno mislijo na vas...

Tudi letos, pravijo v Merkurju Kranj, velja njihov slogan: **Pravi ljudje na pravem mestu.** Sicer pa je v primerjavi z dvema, tremi leti nazaj tržišče z različnimi gradbenimi materiali veliko bolj založeno in tudi zato ni razloga, da Merkurjevi prodajalci ne bi mogli ustreči tako rekoč vsaki vaši želji. Vseeno pa ne bo odveč, da se o posameznem materialu, ki ga potrebujete, morda najprej prepričate po telefonu. Informacije po telefonu namreč v Merkurjevih prodajalnah niso nobena posebnost. Se več. Tudi svetujemo vam in če ste prepričani, kaj potrebujete, lahko to tudi naročite po telefonu, potem pa se v prodajalni dogovorite, kam in kdaj vam material ali izdelek pripeljejo. Že zdaj tudi lahko naročite material, ki ga boste morda potrebovali zaradi poteka gradnje šele proti koncu gradbene sezone. Pripeljali vam ga bodo takrat, kadar boste želeli.

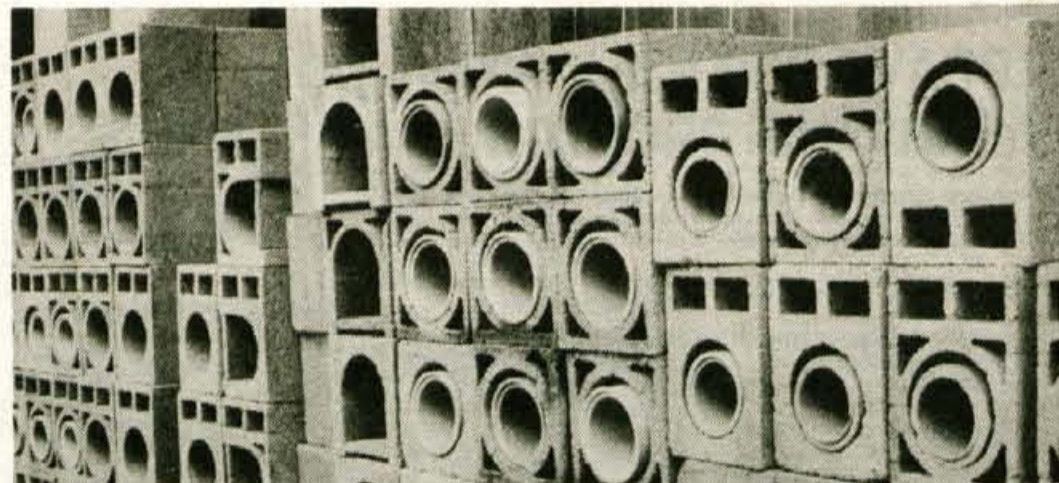
Čeprav so letos razmere na tržišču, pa ne le pri gradbenih materialih, predvsem glede cene, precej čudne, da ne rečemo neurejene, si

v Merkurju prizadevajo, da med posameznimi prodajalnami ne bi bilo pomembnejših razlik. Vendar dodatna informacija v določenem trenutku tu in tam v posamezni od štirinajstih prodajalnih ne bo odveč. Ko smo v minulih dneh obiskali nekatere prodajalne, smo se prepričali, da je pravilo v Merkurjevih prodajalnah: **Zadovoljen kupec.** Lahko se vam bo tudi pripetilo, da kakšnega izdelka ali materiala tistih hip v določeni prodajalni ne boste dobili. V takem primeru velja povprašati v drugi. Nasploh pa velja nasvet, da se s prodajalci pogovorite, kaj boste letos potrebovali pri obnovi, vzdrževanju, gradnji... Tako se boste tudi izognili morebitnim neprijetnim presenečenjem, da materiala takrat ne bo, ali pa vsaj takšnega ne, kot bi želeli.

Se najbolje pa je, če imate možnost, da materiale, ki jih boste potrebovali med letošnjo sezono, čimprej nabavite. Glede cene, je namreč trg tako negotov, da bi bilo najbolje, da še preden zasadite lopato, že imate ves material za grad-

njo. Vendar pa v Merkurju vseeno skušajo ublažiti tudi tovrstne težave graditeljev. Ena od olajšav pri premagovanju in hitrem naraščanju stroškov materialov pri nakupu so kratkoročna posojila in gotovinska plačila s popusti. Ob nakupu gradbenega materiala v vrednosti nad 500 tisoč dinarjev (razen pri izdelkih črne in barvne metalurgije oziroma pri betonskem železu in armaturnih mrežah) vam v Merkurjevih prodajalnah odobrijo 15-odstotni popust. Material pa lahko kupite tudi z brezobrestnim posojilom in plačilom s čeki oziroma v štirih obrokih. Prvi obrok oziroma polog pa je 30 odstotkov od vrednosti celotnega nakupa.

Če ste torej letos član velike »družine« graditeljev na Gorenjskem, potem že zdaj prav gotovo poznate Merkur Kranj oziroma njegove prodajalne. In tako, kot je že doslej, bo tudi letos Merkur Kranj, vedno mislil na vas. Zato ne odlašajte. Oglasite se v Merkurju in se pogovorite s prodajalci o vaših letošnjih gradbenih načrtih.

MERKURJEVE PRODAJALNE GRADBENEGA MATERIALA

- GRADBINKA - KRANJ
- DOM - NAKLO
- ŽELEZNINA - RADOVLJICA
- ŽELEZNINA - BLED
- KOVINA - LESCE
- UNIVERSAL - JESENICE
- KAŠMAN - ŠKOFJA LOKA
- PLEVNA - ŠKOFJA LOKA
- ŽELEZNINA - GORENJA VAS
- ŽELEZNINA - LJUBLJANA (Tržaška cesta)
- KLADIVAR - LJUBLJANA (Zaloška cesta)
- OKOVJE - ŠENTVID
- GRADBENI MATERIAL - LITIJA
- GRADBENI MATERIAL - PIVKA - PETELINJE

- Cement, apno
- Opečni izdelki (zidaki, modularni zidaki, strešna opeka)
- Schiedel dimniki
- Armaturne mreže in betonsko železo
- Kanalizacijske, odtočne in drenažne cevi
- Salonit plošče in cevi
- Izolacijski materiali (tervol, stiropor, kombi plošče, siporex)
- Hidroizolacijski materiali (bitumenske smole, ibitol, izotekt, strešna lepenka)
- Betonski mešalci, samokolnice, sejalne mreže, gradbeno in zidarsko orodje
- Vodoinštalacijski materiali (cevi, fittingi, ventili, pipe)
- Peči, inštalacijski materiali in oprema za centralno ogrevanje
- Solarna tehnika (kolektorji, bojlerji)
- Keramične ploščice, sanitarna keramika in oprema
- Elektroinštalacijski materiali

SALON POHIŠTVA

Bračičeva 1 a, Tržič tel. 50-898

TOZD **Mercator**
PRESKRBA TRŽIČ

ZA VAŠ DOM:

pohištvo najbolj znanih proizvajalcev za dnevne sobe, kuhinje, spalnice, otroške sobe, kopalnice, predsobe itd . .

talne obloge vseh vrst

preproge

stenske obloge

svetila

karnise

OBROČNO BREZOBRESTNO ODPLAČEVANJE

DOSTAVA NA DOM

Vabimo vas tudi na oddelek železnine v kletni etaži salona — tel. 50-849

KRKA
Kovarna Zdravil, n. sol. o. Novo mesto
TOZD Izolacije
68000 Novo mesto, Brdščin 62
tel. (068) 21-620, 21-621
telex 35813 KRKAIZ YU
Marketing sektor
68000 Novo mesto, Brdščin 62
tel. (068) 25-877

6 načinov vgradnje izolacijskih materialov

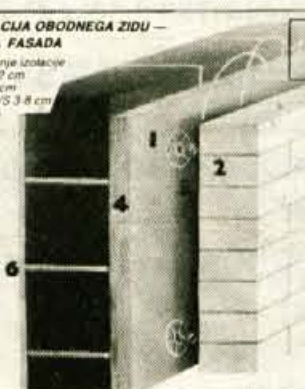

KRKA NOVOTERM

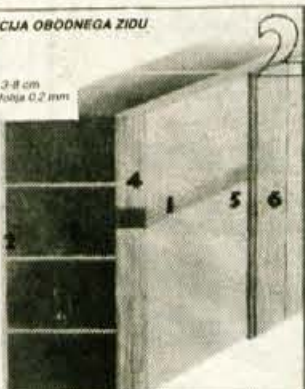
NOVOTERM je sodoben izolacijski material iz steklene volne, ki ima vse odlike sodobnih izolacijskih materialov, kakršne uporabljajo tudi drugod po svetu.

Z NOVOTERMOM lahko izolirate: stropove, pode, stene, podstrešja in še prihranite na energiji do 40 %.

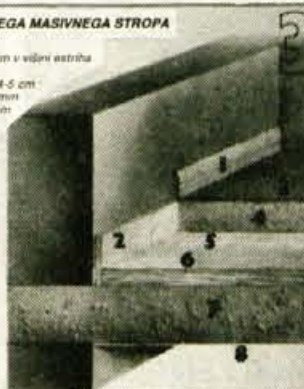
ZUNANJA IZOLACIJA OBODNEGA ZIDU — PREZRAČEVANA FASADA
1/ sidra za pritrditev izolacije
2/ fasadna ceplika 12 cm
3/ zračni prostor 4 cm
4/ NOVOTERM LIP/S 3-8 cm
5/ opečni zid 19 cm
6/ notranji omet

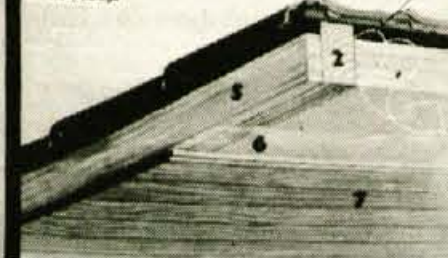
NOTRANJA IZOLACIJA OBODNEGA ZIDU
1/ letev 50/80 mm
2/ zunanji omet
3/ opečni zid 28 cm
4/ NOVOTERM LIP/S 3-8 cm
5/ parna zapora - PE folija 0,2 mm
6/ stenska obloga

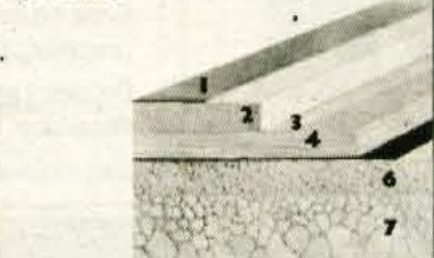
IZOLACIJA VMESNEGA MASIVNEGA STROPA
1/ robna letva
2/ NOVOTERM PIP 2 cm v vdolžni estrihu
3/ letvni tank
4/ cementni estrih od 4-5 cm
5/ tesnila PE folija 0,2 mm
6/ NOVOTERM PIP 3 cm
7/ AB plošča
8/ omet 2 cm

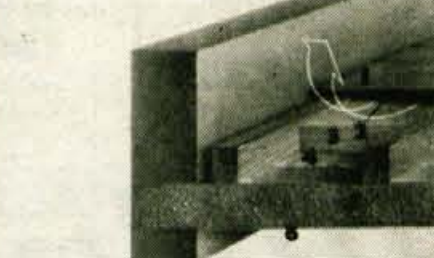
IZOLACIJA POŠEVNE STREHE
1/ Anina
2/ špirovci
3/ strešna lepenka
4/ prezračevalni prostor 4 cm
5/ NOVOTERM LIP ali LIP 10-15 cm
6/ parna zapora PE folija 0,2 mm
7/ vidna obloga

IZOLACIJA TALNE PLOŠČE
1/ fosilni tlak
2/ cementni estrih 4-5 cm
3/ tesnila PE folija 0,2 mm
4/ NOVOTERM PIP 4-5 cm
5/ hidroizolacija
6/ podlžni beton 8-10 cm
7/ gramozna podlaga

IZOLACIJA POHODNEGA PODSTREŠJA
1/ leseni pod
2/ zračni prostor
3/ NOVOTERM LIF ali LIP 6-15 cm
4/ parna zapora PE folija 0,2 mm
5/ AB plošča
6/ omet
7/ morali

KRKA NOVOTERM

Izbira debelin izolacijskih materialov NOVOTERM z upoštevanjem gradbenih klimatskih con.

Način vgradnje	Naziv materiala	(W/mK)	Debelina NOVOTERMA (cm)		
			Cona I	Cona II	Cona III
1. Zunanja izolacija obodnega zidu, prezračevana fasada	LIP/S	0,040	3	5	8
2. Notranja izolacija obodnega zidu	LIP/S		3	5	8
3. Izolacija vmesnega masivnega stropa	PIP		3	3	3
4. Izolacija poševne strehe	LIF ali LIP		10	12	15
5. Izolacija talne plošče	PIP		4	5	5
6. Izolacija pohodnega podstrešja	LIF ali LIP		6	10	15

Vsi izdelki NOVOTERM so redno kontrolirani in preizkušeni v skladu z veljavnimi normativi in standardi (JUS) in (DIN) pri Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani (ZRMK).

KRKA NOVOTERM

ZA OBNOVO IN OPREMO VAŠEGA DOMA

- talne in stenske obloge
- barve, laki, premazi, lepila
- izolacijski materiali
- plastične odtočne cevi z vsemi dodatki
- svetila

poleg tega pa še najrazličnejši kuhinjski in gospodinjstvi aparati, pripomočki, pa še marsikaj!

Z MOŽNOSTJO OBROČNEGA PLAČEVANJA!

v blagovnici

ASTRA KRANJ

murka - elqo Lesce

Nudimo vam veliko izbiro svetil
EMI Poljčane
in **SIJAJ Hrastnik**

Pri gotovinskem plačilu vam odobrimo 10 % popust.

Obročno odplačevanje na 4 mesece brez obresti.

Vabljeni v elqo

vezenine bled

VEZENINE BLED VAM IZ SVOJEGA BOGATEGA PROIZVODNEGA PROGRAMA NUDIJO NOV IZDELEK VEZENO ZAVESO ZA KUHINJO OZ. JEDILNICO, IZDELANO IZ 100 % BOMBAŽNEGA BATISTA.

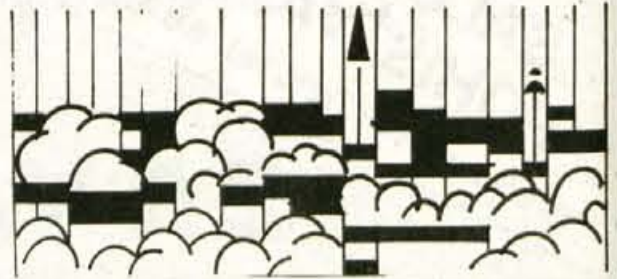
VEZENO BLAGO LAHKO KUPITE V RAZLIČNIH VZORCIH IN DIMENZIJAH V NAŠIH PRODAJALNAH NA GORENJSKEM:

- TINCA - Bled, Kajuhova 1
- ANA - Radovljica, Cankarjeva 78
- LOKVANJ, Modna hiša Pristava - Bled, Mlino

UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO — UGODNO

Elita

Posteljne garniture 100 % bombaž **65.650 din**
 Barvne jogi rjuhe **27.960 din**
 Flanel garniture **91.920 din**
 Brisače iz frotirja **od 11.070 din dalje**

VELIKA IZBIRA DEKORATIVNEGA BLAGA IN ZAVES!

za vaš prijeten dom

Ugodni pogoji nakupa v veleblagovnici GLOBUS: pohištvo, talne obloge v prodajalni DEKOR Kranj: kuhinjsko pohištvo, bela tehnika

in tudi v drugih prodajalnah KOKRE Kranj

Kokra

JARKICE HISEX, STARE 8 TEDNOV, CENA 13.900 DIN

TEŽKE BELE PIŠČANCE ZA ZAKOL ALI NADALJNJO REJO PRODAJAMO OD 27. MARCA DO 1. APRILA

KURJI GNOJ SUH ZA GNOJENJE ALI KRMLJENJE - CENA 20.000 DIN/M³ PRODAJAMO OD 3. DO 5. APRILA

KURJA FARMA MOSTE PRI KOMENDI. Tel.: 061/841-471

Ugodni nakup v Murkini poslovalnici Železnina Lesce

Peči za centralno kurjavo TVT Boris Kidrič Maribor

SP 32	10.430.797 din
SP 26	10.260.777 din
UNI 35	8.001.752 din

Feroterm

FF 25	8.128.192 din
FF 32	8.396.800 din
FF 40	9.310.786 din

Izkoristite ugodnost v Murki.

murka

tapetništvo radovljica

Gorenjska cesta 41
telefon (064) 75-212

Specializirani smo za dekoraterska dela:

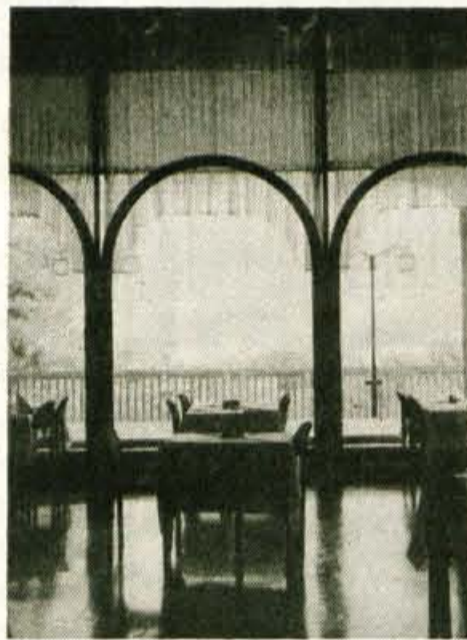
zavese in dekoracije za gledališča, kino dvorane, upravne stavbe, hotele, šole, vrtce in stanovanja.

Polagamo talne obloge:

tapison, itison, vinflex in gomo.

Izdelujemo razne tapetniške izdelke

po naročilu in popravljamo tapicirano pohištvo.

Pokličite ali obiščite nas — radi vam bomo svetovali!

SD "ZAJČEK"

NOVA TRGOVINA ZA OTROKE

na trgu RIVOLI na PLANINI III v Kranju (za Boltezom)

V njej dobite vse za otroka od rojstva do 10. leta starosti. Oblečila, kozmetika, igrače, darila, sedeže za v avto, vozičke in še marsikaj dobite po najugodnejših cenah. Pridite in se prepričajte!

SD "ZAJČEK"

KOŠČEK NEBA
v strešnem oknu

F. mira Radovljica tel. 75-036

NOVO IZ ALPINE

Velika izbira ženskih čevljev iz pomladanske kolekcije v prodajalnah Alpine

Opravičilo

Zaradi prostorske stiske v današnji številki niso objavljeni vsi razpisi, oglasi in zahvale. Vse bomo objavili v torkovi številki. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

Merkator - Kmetijsko živilski kombinat Gorenjske

KOMERCIALNI SERVIS
TOZD KRANJ

Gorenjesavska 9, tel.: 21-276, 24-479

Ves gradbeni material od temeljev do strehe lahko nabavite v naših poslovalnicah gradbenega materiala:

● **STRAŽIŠČE pri Kranju (bivša opekarna)**

tel.: 21-140, 21-180,

● **HRASTJE pri Kranju**

tel.: 36-462, 36-453

Kupljeno blago dostavimo do vašega gradbišča.

Cene so konkurenčne, pred nakupom se o tem prepričajte sami.

Delovni čas od 7. do 15. ure, tudi ob sobotah dopoldne

Se priporočamo!

GRADITE HITRO,
GRADITE SODOBNO,
GRADITE POCENI —
GRADITE Z NAMI

lesnina

Trgovina z gradbenim materialom — Kranj — Primskovo

- Cement, apno, maltit, salonit, betonski izdelki vseh vrst
- naj sodobnejša strešna kritina iz pravih kanadskih bitumenskih skodel TEGOLA CANADESE
- strešniki vseh vrst
- izolacijski materiali - lendapor, novoterm, perlit, stiropor, terovl, bitumen, ibitol in drugi
- zaščitni premazi vseh vrst
- keramične ploščice najboljših jugoslovanskih proizvajalcev in uvožene, sanitarna keramika
- fasade razne - opaž in furnirane stenske in stropne obloge
- ladijski pod - parketi in talne obloge
- stavbno pohištvo - gradbene opažne plošče - okenske marmorne police in ploščice
- betonski mešalci, samokolnice in drugo zidarsko orodje
- reprodukcijski material za lesno obrt (vse vrste furnirjev lesa in plošč)

Informacije: po telefonu 26-076 ali 23-949

Pri nakupu vam pomagamo z nasveti.

Delovni čas: vsak dan od 7. do 19. ure, ob sobotah pa od 7. do 13. ure.

JUGOBANKA

EKSPozITURA JESENICE
Titova 39/a (CENTER II)
Tel.: 84-361, 84-363

Poslovni čas:

pon. — pet. 7.30 - 18. sob
7.30 - 12.

Stara enota na Titovi 20 bo zaradi obnove predvidoma zaprta do 1. maja 1989

